

zseeti

HIRADÓ

IX. EVFOLYAM, 14. SZÁM

ÁRA: 1.50 Ft

1965. ÁPRILIS 9.

Bensőséges meghittséggel ünnepelt az ország

Hazánk felszabadulásának 20. évfordulója alkalmából ünnepi ülést tartott az országgyűlés. Benépesültek a Parlament folyosói, az ülésterem körüli társalgók: megjelentek az országgyűlés tagjai és az ülésre meghívott vendégek — a munkásmozgalom veterán harcosai, a 20 évvel ezelőtti képviselők, közéleti személyiségek, továbbá élenjáró fizikai dolgozók, szellemi munkások, a társadalmi és tömegszervezetek vezetői.

Részt vett az ülésen *Dobi István*, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke, *Kádár János*, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára, a forradalmi munkás-paraszt kormány elnöke, *Apró Antal*, *Biszku Béla*, *Fehér Lajos*, *Fock Jenő*, *Gáspár Sándor*, *Kállai Gyula*, *Komócsin Zoltán*, *Nemes Dezső*, *Dr. Münnich Ferenc*, *Rónai Sándor*, *Somogyi Miklós*, *Szirmai István*, az MSZMP Politikai Bizottság póttagjai, a Központi Bizottság titkárai és a kormány tagjai.

A földszinti páholyokban helyet foglaltak a felszabadulási ünnepekre hazánkba érkezett párt- és kormányküldöttségek, *A. I. Mikójan*, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága elnökségének tagjai, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke vezetésével a szovjet, *Emil Bodnarus*, a Román Munkáspárt Politikai Bizottságának tagja, miniszterelnök-helyettes vezetésével a román, *Zsivko Zsivkov*, a Bolgár Kommunista Párt Politikai Bizottságának tagja, a minisztertanács első elnökhelyettese vezetésével a bolgár, *Alekszandar Rankovics*, a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság

alnelnöke, a Jugoszláv Kommunista Szövetsége Központi Bizottsága végrehajtó bizottságának tagja, a központi bizottság titkára vezetésével a jugoszláv, *Otakar Simunek*, Csehszlovákia Kommunista Pártja Központi Bizottsága elnökségének tagja, miniszterelnök-helyettes vezetésével a csehszlovák delegáció tagjai.

A diplomáciai páholyokban helyet foglalt a budapesti diplomáciai képviselők sok vezetője és tagja.

Az ülést *Vass Istvánné*, az országgyűlés elnöke nyitotta meg, majd felkérte *Dobi Istvánt*, az Elnöki Tanács elnökét, a törvényjavaslat előadóját, tartsa meg ünnepi beszédét.

Dobi István beszédében először is, kegyelettel emlékezett az ellenállás hősi halottaira, majd a felszabadulás után elért sikereinkről beszélt, Hangoztatta, hogy a magyar nép szocialista rendje megdönthetetlen, a munkásoztyalunk bebizonyította vezetési készségét. A parasztság is megszabadult a létért vívott küzdelem gyötrelmeitől. Ma már az építő munkában az öregebbek és a fiatalok a régi és az új értelmiség egybeforr.

Hangoztatta, hogy hazánk belső rendje és nemzetközi tekintélye szilárd a nép uralodik és kormányoz. Befejezésül a szocialista tábor erejéről beszélt, hangoztatta, hogy a szocialista világrendszer ereje biztosítja a békét.

Ezután az országgyűlés egyhangúlag törvénybe iktatta a magyar nép felszabadulásának történelmi jelentőségéről szóló javaslatot.

minden nép nemzeti függetlenségéért...

Az országgyűlés hazánk felszabadulásának 20. évfordulója alkalmából a következő nagyra értékelve azokat a hatalmas társadalmi, gazdasági és kulturális eredményeket, amelyeket a magyar nép a felszabadulás óta eltelt 20 év alatt elért; annak biztos tudatában, hogy a magyar nép odaadó munkája eredményeként a Szovjetunióval és a többi szocialista országgal testvéri összefogásban felépül hazánkban a szocializmus, és népünk békében, boldogságban élhet; az országgyűlés a magyar nép felszabadulásának történelmi jelentőségét törvénybe iktatja.

★

A törvényjavaslat elfogadása után a külföldi vendégek mondták el ünnepi beszédüket, majd az elnöklő *Vass Istvánné* hálás köszönetét fejezte ki a külföldi küldöttségek meleg elvtársi szavaiért, a nemzetköziség szellemétől átfűtött baráti érzéseikért, majd kérte, adják át népüknek a magyar nép forró testvéri üdvözlését és legjobb kívánságait. Ezután az elnök az országgyűlés ünnepi ülést berekesztette.

Hazánk felszabadulásának huszadi évfordulóján számos külföldi városban is ünnepi megemlékezések voltak.

Az évforduló alkalmával országsszerte impozáns ünnepeket rendeztek.

Ünnepélyesen felvonták a népköztársaság zászlaját

Verőfényes tavaszi szombati délelőttön több ezer budapesti jelenlétében, katonai pompa és tiszteletadás közepette került sor első ízben népköztársaságunk állami zászlajának ünnepélyes felvonására.

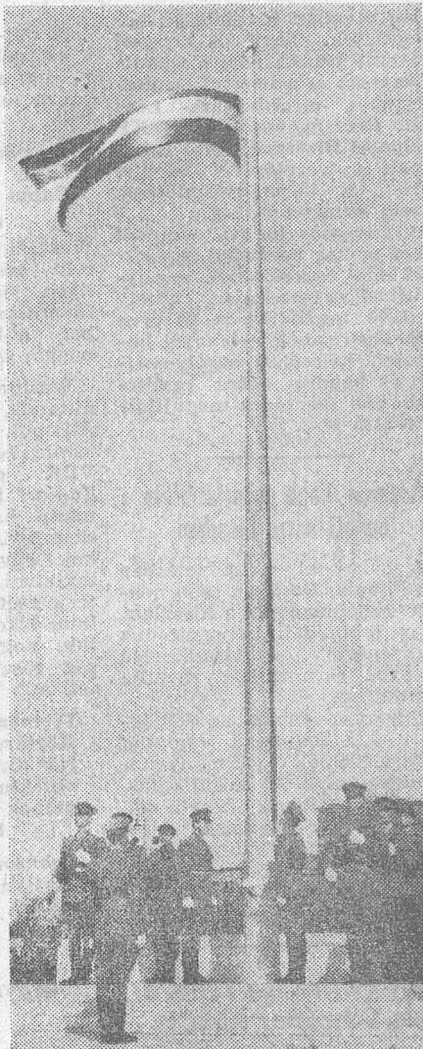
Néphadseregünk legjobbjai, katonafiaink végezték el a megtisztelő feladatot, készítették el a zászlótartó árbocot, betonalapzatát; az Országház impozáns épülettömbje előtt, frissen zöldellő park előterében, történelmünk kiemelkedő alakjai, *II. Rákóczi Ferenc* és *Kossuth Lajos* szobrának szomszédságában.

Sűrű sorok vették körül a Kossuth Lajos teret, az események színhelyét, ahol társadalmi és politikai életünk sok képviselője, köztük *Vass Istvánné*, az országgyűlés elnöke is megjelent.

Pontban 10 órakor érkezett meg *Czinege Lajos* vezérezeredes, honvédelmi miniszter, s megkezdődött felszabadulásunk jubileumi eseménysorozatának egyik ünnepélyes, felemelő aktsza. A diszörparancsnok jelentést tett a honvédelmi miniszternek, s engedélyt kért a Magyar Népköztársaság állami zászlajának első, ünnepélyes felvonására. Elhangzott a vezényszó: — Zászlóvivők, indulj! A talapat két oldalához kemény léptekkel felvonultak néphadseregünk, rendőrségünk, munkásőrségünk — az állami zászló első őrségének tagjai. Felcsendültek a Himnusz hangjai, s a fegyveres erők tiszteletadása közepette lassan kibomlott, majd a magasba emelkedett a selyemzászló a karcsú árboc 16 méter magas csúcsára.

★

Szombaton délután zászlófelvonási ünnepség volt — ezúttal először — a Gellérthegyén, a Felszabadulási Emlékműnél is. A magyar nemzeti lobogót és a vörös zászlót diszörök vitték a 14 méter magas árbócrudakhoz, s a Himnusz hangjai között fel.

TÖRVÉNY

Húsz évvel ezelőtt történelmi fordulat következett be országunk és népünk sorsában.

A fasizmus leverésére tömörült szövetségek győzelmének elsősorban a szovjet hadsereg áldozatos és diadalmis harcának eredményeként népünk felszabadult a sok évszázados úri zsarnokság és idegen elnyomás alól. Valóra vált, amiért a magyar nemzet legjobbjai, a kommunisták és szövetségeseik, az elnyomott tömegek harcoltak: népünk elnyerte szabadságát, nemzeti függetlenségét, és végre megnyílt előtte a társadalmi fejlődés útja.

Kegyelettel gondolunk a magyar szabadságharcosokra, örök hálával és igaz szeretettel emlékezünk hős felszaba-

dítónkra, a szovjet nép fiaira és a felszabadító harcokban részt vett román, bolgár, jugoszláv fegyvertársakra és más nemzetek fiaira, mindazokra, akik életüket áldozták, vérüket ontották népünk szabadságáért.

A szabad és önálló fejlődés útjára lépett magyar nép felszámolta a népelnyomó tőkés-földesúri rendszert, és szocialista társadalmi ereje az elmaradott tőkés-földesúri Magyarországot a fejlett szocialista ipar, a fejlődő szocialista mezőgazdaság, a kulturális felemelkedés országává tette. Az egykor anyagi és szellemi nyomorúságban sínylő, elnyomott nép ma szilárdan kezében tartja a hatalmat, gyarapítja anyagi, szellemi, er-

kölcsi erőit, szabadon és öntudatosan dolgozik, sikeresen gazdálkodik az ország javaival és kincseivel.

Egész gazdaságunk szilárd szocialista alapokon nyugszik. Nem zsákmányol ki többé embert, senki sem élőködhet más munkájából. Leraktuk a szocializmus alapjait, a Magyar Népköztársaság a dolgozó emberek országa.

A Magyar Népköztársaság ott van azoknak az országoknak sorában, melyek állhatatosan küzdenek a békéért, a társadalmi haladásért. Népünk harcol az általános és teljes leszerelésért, hogy ne fenyegessék tömegpusztító fegyverek a ma élő és az utónk jövő nemzedékek életét, küzd a népek szabadságáért,

Újabb légitámadás a VDK ellen

Az Egyesült Államok súlyosan megsérti a genfi egyezményeket

Nyugati hírügynökségi jelentések szerint a dél-vietnami légierő 24 Skyraider típusú vadászbombázója és az amerikai légierő 15 repülőgépe támadást intézett a Vietnami Demokratikus Köztársaság területén *Dong Hoi* ellen, több mint száz kilométernyire északra a 17. szélességi körtől.

A vietnami néphadsereg légvédelme, és *Dong Hoi* lakossága öt ellenséges repülőgépet lőtt le a légitámadás során.

A vietnami néphadsereg főparancsnoksága közleményben jelentette be, hogy a *Bac Long* szigete ellen végrehajtott légitámadás alkalmával a légharító egységek öt amerikai repülőgépet lőttek le.

A Vietnami Demokratikus Köztársaság külügyminisztériuma

tiltakozást jelentett be amiatt, hogy az Egyesült Államok Laosz és Thaiföld területét támaszpontként használja fel a VDK elleni légitámadásokhoz.

A nyilatkozat konkrét tényekkel bizonyítja, hogy az Egyesült Államok a háborút fokozatosan ki akarja terjeszteni az egész Indokínai-félszigetre. A thaiföldi támaszpontok és a laoszi terület felhasználása kétségteljes.

súlyosan megsérti az 1954. évi, Vietnammal kapcsolatos és az 1962. évi, Laoszról szóló genfi egyezményeket.

A VDK kormánya követeli, hogy az Egyesült Államok azonnal szüntesse be Laosz és Thaiföld területének agresszív célokra való felhasználását.

Lehel Miklós, a MTI küldött tudósítója írja Hanoiából: Az ma már kétségtelen, az amerikaiak a VDK lakott területei ellen intézett támadásaikkal és a dél-vietnami la-

kossággal szemben való alkalmazással szemben való alkalmazásáról szólnak. Az amerikaiak szerint csak „ártalmatlan”, könnyfakasztó gázról, legfeljebb 1—2 órás eszméletlenséget okozó szerrel van szó, s mégis, amikor ez év január 28-án az egyik dél-vietnami faluban kipróbálták — az ideérkezett jelentések szerint — 130 ember, köztük 17 gyerek halálát okozták.

— Északon, a VDK-ban az amerikai agresszió fokozása nagy haragot keltett, de nem félemlített meg senkit. Fegyelmetten folytatják a termelőmunkát. De egyúttal készülődnek is: minden üzemben ott látni a munkapadok, az íróasztalok mellett a fegyvereket.

A Mekong deltájában ismét fellángolt a partizánharc

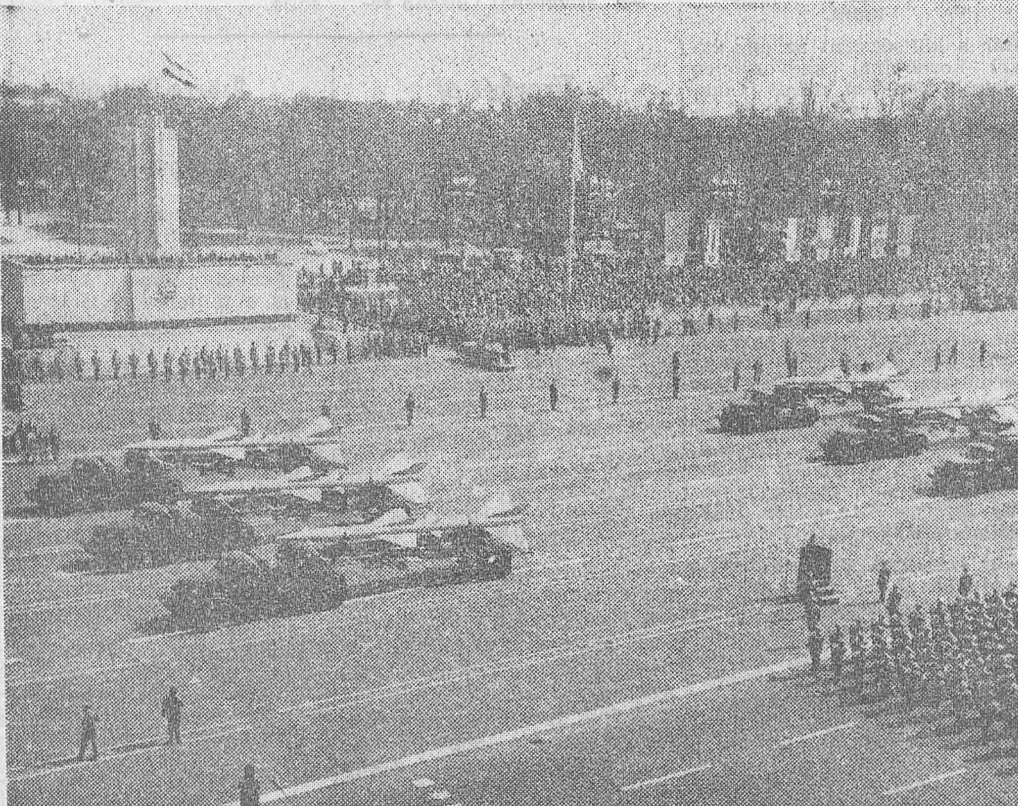
A dél-vietnami hazafiak márciusi sikerei

A Vietnami Tájékoztató Iroda jelentése szerint a dél-vietnami hazafias erők hírügynöksége közzétette a március első felében végrehajtott hadműveletekről szóló adatokat. Eszerint a hazafias erők 13 nagy csatában és több kisebb rajtaütés során megsemmisítették az ellenség 2500 katonáját, elsüllyesztették, illetve megrongáltak nyolc ágyúnaszádot, harcképtelenné tettek húsz katonai gépjárművet, köztük hat kételtű járművet és nagy mennyiségű lőszert zsákmányoltak. Ugyanebben az időszakban megsemmisítették az amerikai agresszorok 53 katonáját.

Az AP saigoni tudósítása sze-

rint a Mekong folyó deltájában, ahol már hónapok óta nyugalom volt, ismét fellángoltak a harcok. A partizánok egységei rajtaütöttek a kormánycsapatok egyik alakulata. A hazafias erők jól beásott és ágyúkkal tüzelő katonái ellen a kormánycsapatok Eagle típusú amerikai helikopterekkel egy egész zászlóalj katonaságot voltak kénytelenek a helyszínre irányítani. A harc kimeneteléről nem érkezett jelentés.

De Nangan a partizánok víz alatti robbantással súlyosan megrongáltak egy fegyverekkel megrakott amerikai teherhajót, amely a város központjába benyúló kikötő mólójánál horgonyzott.

A felszabadulás 20. évfordulójának ünnepségsorozatában kiemelkedett néphadseregünk nagyszabású díszszemléje. Az alakulatok fegyvermezett díszegységei és a hagyományos fegyverek mellett „újdonság”-nak számítanak a most először felvonuló páncéltörő rakétaegységek, s a szárazföldi kis és nagy hatósugarú, kilövés után is irányítható rakéták. *Kádár János* elvtárs a többi között a következőket mondotta a katonai parádé után: „Elégedettek vagyunk: jó hadsereggel rendelkezünk. Ezen a területen is folyik a munka, mert a helyzet olyan, hogy erre szükség van. Annak örülnénk, ha már nem kellene nekünk fegyverek, de örködnünk kell vívmányaink felett, meg kell őrizniük a békét.”

Breznyev szovjet párt- és kormányküldöttséget vezet Lengyelországba

Moszkvában hivatalosan bejelentették, hogy a Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottsága és a lengyel minisztertanács meghívására Leonid Breznyevnek, az SZKP Központi Bizottsága első titkáranak a vezetésével szovjet párt- és kormányküldöttséget utazik Lengyelországba.

A látogatás idején aláírják a két ország barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási egyezményét, amely az 1945. április 21-én 20 évre megkötött szovjet-lengyel barátsági, kölcsönös segélynyújtási és háború utáni együttműködési szerződés megújított változata lesz.

Nosavan újabb puccskísérlete miatt össze Laoszban

A bangkoki száműzetésben élő Phoumi Nosavan tábornoknak megüszült az a kísérlete, hogy jobboldali támogatóinak segítségével visszatérjen Laoszba, és magához ragadja a hatalmat.

Ugyanis — mint az AP jelenti — a Souvanna Phouma miniszterelnök kormányához hűséges csapatok körül fogták, majd pusztalövés nélkül elfoglalták a nosavanista lázadók által tartott Tha Khek várost. Két hónapon belül másodszor omlott össze jobboldali puccskísérlet Laoszban.

Nyílt ellentét Erhard és Schröder között

A bonni minisztertanács ülését felbeszakították. Kiszivárgott értesülések szerint a minisztertanácsban a vártnál élesebben csaptak össze az ellentétes vélemények. Erhard kancellár és Schröder külügyminiszter homlokegyenest ellenkező jelentést terjesztett a kormány elé. Erhard ugyanis magáévá tette a „kemény vonal” híveinek érveit és meg akarja szakítani a diplomáciai kapcsolatokat az Egyesült Arab Köztársasággal. Schröder külügyminiszter és a szabad demokrata párti miniszterek ezzel szemben arra hívtak rá, hogy ez veszélyes láncreakciót idézne elő és az az eredményt járhat, hogy egy sereg arab ország megszakítja majd a diplomáciai kapcsolatokat az NSZK-val és elismeri az NDK-t.

Politikai körökben most izgatottan tekintenek a tanácskozások elé.

Burgiba Belgrádba érkezett

Habib Burgiba tunéziai köztársaság elnök Tito köztársasági elnök meghívására kedden délelőtt Belgrádba érkezett. Kísérletében van Monzsi Szmil külügyminiszter is. Burgiba hétnapos jugoszláviai tartózkodása során tárgyalásokat folytat Tito köztársasági elnökkel és több más jugoszláv vezető személyiséggel.

A SAIGONI LEHETETLENÜLÉS

A SAIGONI PUCCSOK mind rövidebb időközönként követik egymást; a letartóztatottak az egyik napról a másikra letartóztatottakká válnak és fordítva: a hadsereg egymással vetélkedő katonai jantáinak tragikomikus fenyegetőzéseit és fogadkozásait a hírgyöngyök most már csak fenntartásokkal közlik, azzal a megjegyzéssel, hogy azok a pillanatnyi helyzetet tükrözik... Az államcsínyek és ellenpuccsok híreiből egyetlen szilárd tény következik: az hogy a bizonytalanság állan dósult, a kormányhatalom lényegében megszűnt Saigonban.

És ha nincs kormány Saigonban, semmissé válnak azok az állítások is, hogy az amerikaiak a saigoni kormányzat kérésére tartózkodnak Dél-Vietnamban, a dél-vietnami kormányhatalom felszólítására vesznek részt a szabadságharcosok elleni küzdelemben. A DÉL-VIETNAMI amerikai politika a lehetetlenülés

Tanácskozások Washingtonban

A háború további kiterjesztésének hírei

A dél-vietnami partizánok a saigoni amerikai nagykövetség ellen intézett támadását az amerikai katonai vezetők

üriügyként akarja felhasználni a VDK fővárosa, Hanoi ellen intézendő légitámadáshoz.

Washingtonban elterjedt hírek szerint máris érkezett ilyen javaslat az amerikai fővárosba, ez idő szerint azonban a legfelső vezetés nem hagyta jóvá a terveket.

Washingtonban arra számítanak, hogy az Egyesült Államok mindenképpen folytatni és növelni fogja a VDK elleni támadásokat. Taylor tábornok, aki McNamara hadügyminiszterrel és az amerikai vezérkari főnökök egyesített bizottságának tagjaival tanácskozott, előterjesztette az ezzel kapcsolatos elképzeléseket. Úgy tudja, hogy a helyi parancsnokság részletes terveket készített a

Vietnami Demokratikus Köztársaság és a Kínai Népköztársaság katonai objektumainak, ipartelepeinek és városainak bombázására.

Johnson elnök ismét tanácskozott a vietnami helyzetről Ruskkal, McNamarával és

Szentgyörgyi:

Rossz úton haladunk

Szentgyörgyi Albert, a magyar származású Nobel-díjas tudós, a New York Timeshoz levelet intézett, amelyet a lap közöl. Szentgyörgyi rámutat: „A tudósok a legutóbbi választáson Johnson elnököt támogatták. Az elnök azonban azt teszi Vietnamban, amit Goldwater javasolt. Kiábrándultnak, sőt becsapottnak érzem magam, s bizonyos vagyok abban, hogy sok tudóstársam osztozik érzelmeimben. Mélységesen meg vagyok rendülve, mert a mi munkánk utat nyitott az emberiség jobb jövője, de ugyanakkor az esetleges végső katasztrófa felé is. Rossz úton haladunk, s itt az ideje, hogy a tudósok ismét egyesüljenek, együttesen hangsúlyozzák figyelmüket.” — szögezi le a Nobel-díjas professzor.

Wilson távol-keleti körútra küldi Gordon Walkert

A brit miniszterelnöki hivatal példátlan hírverés közepette jelentette be: Harold Wilson délkelet-ázsiai „ténymegállapító” körútra küldi Patrick Gordon Walkert, volt külügyminiszterét. A januárban pótvalasztáson megbukott Gordon Walker utódjának, Michael Stewartnak „külön megbízottjaként” keresi fel „az érdekelt kormányokat, a szóban forgó térség problémáinak megvitatására”. Ertesülések szerint a volt külügyminiszter, akinek az angol sajtó máris a „Wilson békekövete” címet előlegezi, április második hetében indul el két-három hetes tervezett körútjára.

A hivatalos közlemény szándékosan homályban hagyja,

McGeorge Bundyval, a legfőbb külpolitikai tanácsadó-jával. Az elnököt haladéktalanul értesítették a saigoni nagykövetség elleni támadásról, azonban a Fehér Ház nem fűzött kommentárt ehhez a fejleményhez.

A nagyszabású propaganda-kampány ellenére az amerikai közvélemény jó része szembeszegül a vietnami háború folytatásának és kiterjesztésének terveihez. Több amerikai lapban terjedelmes felhívás jelent meg, s aláírói, köztük neves tudósok, művészek, különböző felekezetek papjai megállapították:

a jelenlegi vietnami válságot csak politikai eszközökkel lehet megoldani.

A felhívás szerzői követelik a háború kiterjesztésének megszüntetését. „Észak-Vietnam bombázása nem szüntetheti meg a dél-vietnami konfliktust” — írják, és fegyverszünetet, azt követően pedig nemzetközi tárgyalásokat sürgetnek. Az aláírók között szerepel a Nobel-díjas, magyar származású tudós, Szentgyörgyi Albert is.

Humphrey alelnököt, aki Baltimore-ban egy demokratapárti vacsorán vett részt, nagy számú tüntető fogadta az épület előtt, s követelte a dél-vietnami háború haladéktalan megszüntetését.

Osztrák-magyar szerződéseket hagyott jóvá az osztrák kormány

Az osztrák kormány dr. Bruno Kreisky külügyminiszter előterjesztése alapján jóváhagyta a közelmúltban Ausztria és a Magyar Népköztársaság között kötött polgári, illetve határkereskedelmi jogsegélyegyezményeket.

Angol parlamenti küldöttség érkezett Budapestre

Az országgyűlés meghívására Maurice Edelman munkáspárti képviselő vezetésével nyolc tagú angol parlamenti küldöttség érkezett Magyarországra, tiznapos látogatásra.

A küldöttség tagjai között van a lordok házában két tagja: lord Segall és lord Forbes, valamint az alsóház tagjai közül Lipton Morgan, Orbach N. Cole és Lady Gammans képviselők.

A küldöttséget a Ferihegyi repülőtéren dr. Molnár Erik, az Interparlamentaris Unió magyar csoportja elnökének vezetésével több országgyűlési képviselő s a külügyminisztérium képviselője fogadta. Jelen volt a fogadtatásnál sir Ivor Thomas Montague Pink, Nagy-Britannia és Észak-Irország Egyesült Királyság budapesti nagykövete is.

Péter János külügyminiszter Bécsbe látogat

Péter János külügyminiszter dr. Bruno Kreiskynek, az az Osztrák Köztársaság külügyminiszterének meghívására hivatalos látogatást tesz Ausztriában.

Felavatták a budapesti Lenin-szobrot

Több ezer budapesti, sok meghívott vendég és ünneplő járókelő gyűlt össze péntek délután a transzparensekkel, feliratokkal, zászlókkal feldíszított Dózsa György úton, hogy részese legyen a főváros nagy eseményének, annak az ünnepségnek, amelyet az MSZMP Budapesti Bizottsága és a Fővárosi Tanács végrehajtó bizottsága rendezett Lenin szobrának felavatása alkalmából.

Megjelent az ünnepségen Kadár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára, a forradalmi munkás-paraszt kormány elnöke. A Politikai Bizottság tagjai és póttagjai, a Központi Bizottság titkárai, az MSZMP Központi Bizottsá-

ga, az Elnöki Tanács, a kormány több tagja, politikai, gazdasági és kulturális életünk sok vezető személyisége.

Ott voltak a felszabadulás 20. évfordulója alkalmából hazánkban tartózkodó párt- és kormányküldöttségek: A. I. Mikoja vezetésével a szovjet, Emil Bodnarus vezetésével a román, Zsivko Zsivkov vezetésével a bolgár, Alekszandar Rankovic vezetésével a jugoszláv és Otakar Simunek vezetésével a csehszlovák párt- és kormányküldöttség tagjai. Részt vett az avatóünnepségen a budapesti diplomáciai képviselők sok vezetője és tagja. Ilku Pál, az MSZMP Politikai Bizottságának póttagja, művelődésügyi miniszter mondott ünnepi beszédet.

Az 1964. évi nyereségrészesedésről

Az állami iparban tíz és fél nap az átlag A nehéz- és a könnyűiparban többet fizetnek az átlagnál

A Pénzügyminisztériumban kapott tájékoztatás szerint véghez közeledik a vállalati mérlegek felülvizsgálata, amelynek alapján véglegesen megállapítják a nyereségrészesedésre felhasználható összegeket.

Már az előzetes adatokból is látszik, hogy az állami iparban 1964-ben — bár az egy évvel korábbihoz képest javult a munka —, nem érték el a tervezett nyereséget. Ennek legfőbb oka, hogy

az önköltségszökkentés érdekében hozott intézkedéseket a vállalatok nem valósították meg hiánytalanul.

Bár a költségszint az egy évvel korábbinál kedvezőbben alakult 1964-ben, mégis magasabb volt a tervezettnél. A kifizetésre kerülő nyereségrészesedés összege valamelyest növekedett:

előreláthatólag átlagosan meghaladja a tíz és fél napot, amely kerekén egy nappal több a tavalyinál, mintegy 150 millió forint.

Az állami ipar egyes ágazatai különböző mértékben teljesítették feladataikat, ezért természetesen különböző lesz a nyereségrészesedés is, sőt az egyes iparvállalatok jó vagy rossz munkájától függően, iparágak és vállalatok szerint is változik a nyereségrészesedés összege. Az állami iparvállalatoknak mintegy

23 százaléka jó, tervezési munkával három hét feletti nyereségrészesedést biztosított dolgozóinak,

körülbelül ehhez hasonló azoknak a vállalatoknak az aránya is, amelyekben a tavalyi munka meg a minimális nyereségrészesedés alapjait sem teremtette meg. E két utóbbi adat a korábbi éveknél nagyobb differenciálódást mutat, s ez alapvetően helyes, mert a káros egyenlőségi csökkenésére utal.

Átlagon felüli, mintegy 14 napi fizetésnek megfelelő részesedést ért el a villamosenergia-ipar, 13 napot a vegyipar, amelyek az előírtnál is

kedvezőbb önköltséggel teljesítették tavalyi tervüket.

Több az átlagnál a könnyűipar mintegy 13 és fél napos nyereségrészesedése is.

Itt ugyan az előírt költségszintnél némileg drágábban termeltek, de az exportfeladatok jelentős túlteljesítésével ellensúlyozták ezt a lemaradást. Természetesen az átlagnál magasabb részesedést fizető ágazatok körében is akadnak olyan vállalatok — a könnyűiparban például a gyáraknak csaknem egyharmada —, amelyek egyáltalán nem fizetnek nyereségrészesedést.

Az átlagnál kisebb ré-

szesedésre számíthatnak a dolgozók a gépiparban és az élelmiszeri iparban,

ahol a kifizetésre kerülő összeg előreláthatóan a tavalyi szinten mozog; valamint az építőanyagiparban, ahol még azt sem éri el. Ezek az ágazatok tavalyi a tervezettnél drágábban termeltek. Az átlagosnál alacsonyabb részesedést fizető ágazatokban is lesz azonban olyan vállalat, ahol a dolgozók maximális nyereségrészesedést kapnak. Azt bizonyítja ez, hogy a költségszint alakulását elsősorban a munka helyes szervezése, a gazdálkodás minősége befolyásolja.

Tizenkét új

bauxitbányát nyitnak

A hazai alumíniumipar hatalmas fejlődését előmozdító tervek valóra váltása érdekében a következő tíz évben a jelenleg termelt bauxitnak két és félszeresét kell kibányászni. A tizenegy ércmennyiség előteremtésére 12 új bányát kell nyitni, s ezen belül több, mint 20 aknát kell építeni, a hozzá tartozó különböző rendeltetésű vágatokkal együtt, nagyrészt a jelenleg is működő üzemek, Halimba, Nyírad, Darvastó, Iszkaszentgyörgy körzetében, de teljesen új területeken is, például Fenyőfőn.

A kitűnően képzett, nagy gyakorlatú aknamélyítő műszaki és munkásgárda jól ismeri s alkalmazza a legújabb bányaeépítési technikát, a fagyasztást, a cementezést, a teleszkópos falazatsüllyesztést, a cementezést, a feltörő vizet azonban csak úgynevezett mammutszivattyúkkal és nagy teljesítményű búvárszivattyúkkal képes leküzdeni. Ezeknek beszerzésére több éves programot állítottak össze. A Bányászati Aknamélyítő Trösztnek a nagyszabású műszaki fejlesztésen kívüli munkáltszámát is növelnie kell a szaporodó feltárásokhoz.

Hatvanmillió forint

exportértékeltségi részesedés a könnyűipari üzemekben

A nyereségrészesedéssel együtt a könnyűipari vállalatok most hatvanmillió forint jutalomban részesülnek azért, mert a múlt évben sikeresen teljesítették exportfeladataikat.

Az exportértékeltségi részesedési rendszert tavaly vezették be a könnyűiparban, s az ösztönöznek ez a módja eredményesnek bizonyult. Tavaly a Könnyűipari Minisztériumhoz tartozó vállalatok 8,2 százalékkal teljesítették túl exportterveiket, és csaknem 20 százalékkal több árut adtak át a külkereskedelemben, mint az előző évben. Az üzemek a piaci lehetőségeket jobban igyekeztek kihasználni, növelték az olyan jó minőségű termékek gyártását, amelyeket a külkereskedelemben jól értékesíthettek.

A nyereségrészesedésbe bevont 59 könnyűipari vállalat közül több mint 50 volt külön is érdekelve az exportfeladatok sikeres ellátásában. Ezeknek a vállalatoknak az exportértékeltségi részesedés azt jelenti, hogy általában öt-hat napi bérenek megfelelő nyereségrészesedéssel többet oszthatnak majd ki.

AMIRŐL BESZÉLNI KELL:

Az első negyedév termelési tapasztalatai A Budapesti Faipari Vállalatnál

A Budapesti Faipari Vállalat teljesítette az első negyedéves tervét, sőt bizonyos százalékkal túl is szárnyalta. Az elért eredmény különösen azért jelentős, hiszen az év elején az AT 650-es Sigma elnevezésű televíziókávé gyártásával bővült az üzem munkája.

Az üzem műszaki vezetőitől kérdeztük meg: minek köszönhető a szép siker?

— A vállalat az elmúlt évi tervét határidő befejezése előtt teljesítette. Így a hátralevő időt a felkészülésre tudtuk fordítani. Rendbehoztuk az üzemrészeket, a gépeket. Erre különösen szükség volt, mivel új gyártmánnyal gyarapodott üzemünk. A kávé készítése, új technológiai eljárást igényelt, több munkafázist át kellett csoportosítani.

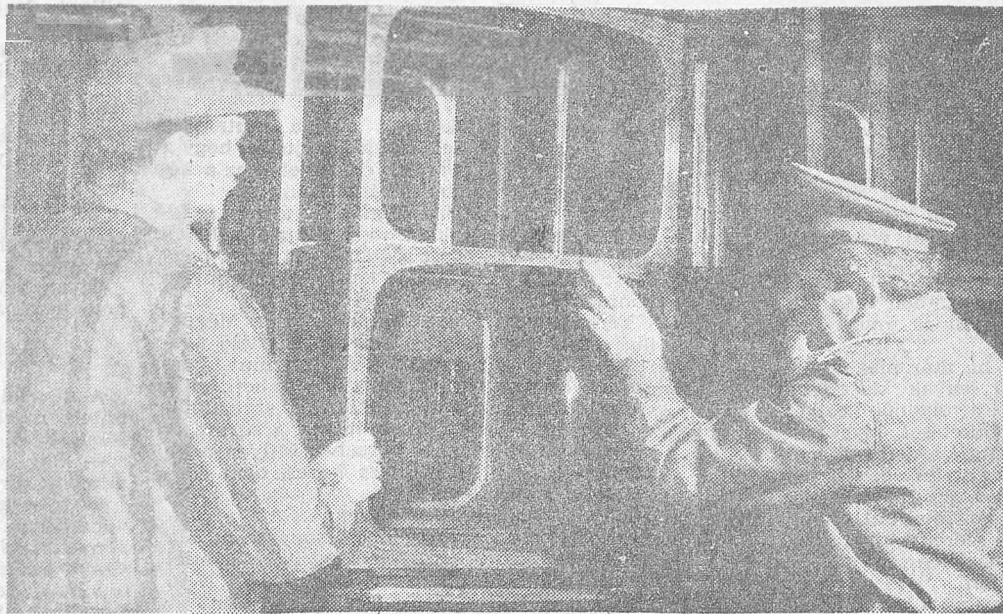
Az új kávé sokkal munkaigényesebb, mint a korábbiak. Ennek ellenére a termelés megindult és a folyamatosságban fennakadás nem keletkezett.

Megbeszéltek a tennivalókat

A brigádok megértették a feladatokat. Egymás között felosztották a tennivalókat. Akinek nagyobb szaktudása van, az a bonyolultabb, akinek kevesebb szakmai gyakorlata van, az az egyszerűbb munkafolyamatot végezte. Igen nagy jelentősége volt a termelés folyamatosságának, hogy a brigádvezetők állandóan tartották egymással a kapcsolatot. Így sikerült elkerülni, hogy ne torlódjon össze a munka, ugyanakkor máshol nem álltak kihasználatlanul a gépek sem.

Az elítéltek szorgalmas munkáját dicséri az a tény is, hogy az új gyártmány ellenére a munka mennyisége és minősége az elmúlt év hasonló időszakához viszonyítva javult, a selejt viszont csökkent.

A brigádok közül külön szólni kell a polyeszter csiszol-

lokról, akik jó munkájuk mellett lényeges anyagtakarékosságot értek el az import csiszolópapír felhasználásánál.

— Hogyan indult be a brigádok termelési versenye?

— A brigádok közötti termelési verseny idén is nagy lendülettel kezdődött, s ez a lelkesedés nemcsak kampányjellegűnek mondható, hanem tartósnak. Mindegyik brigád azon van, hogy minél jobb eredményeket érjen el.

A brigádok többsége összeforrott, megértik, hogy a magasabb teljesítmény, a selejtmentes munka az ő érdekeiket is szolgálja.

Ezáltal magasabb kereseteket juttatnak, többet tudnak a kiállításra fordítani és hozzátartozóiknak küldeni. Vigyáznak, segítik egymást, nehogy valamelyikük fegyelmi vétséget kövessen el, ami erősen lefontaná az eredményt a brigádok közötti versenyben.

Az eredmények és hiányosságok

Itt kell megemlíteni a pulcoló brigádot. Négy munka-

folyamat után kerül hozzájuk a kávé. Az ő feladatuk, hogy az addig keletkezett esetleges hibákat kijavítsák, helyrehozzák. Felelősségteljes a munkájuk, mégsem kell szégyenkezniük, a meo alig-alig talált kifogást.

Sajnos, nem lehet minden brigádról ilyen elismerően beszélni, hiszen adódnak hiányosságok is. Ezek nagy része azonban nem szakmai eredetű, hanem magatartásbeli hiányosságokból fakad. A kiképzítőknél például huzamosabb időn keresztül személyi torzalkodások, nézeteltérések mérgezték a levegőt. A munka sem ment úgy, ahogy várták tőlük. A fő reinitenskedő a brigád vezetője, Kancsal elítelt volt. Azt hitte magáról, hogy ő a brigádban nélkülözhetetlen és ha ő nem dolgozna, leállna az üzem. Magartatása kirívó volt, ezért leváltották. Amióta elkerült az üzemből, megváltozott a légkör, s a munka üteme is élénkebb lett. A negyedév végére behozták lemaradásukat, és teljesítik programukat.

— Milyen feladatok állnak a

jövőben az üzem dolgozóitól?

— A második negyedév tennivalói is igen jelentősek, hiszen

újabb és újabb feladatokat kell megoldani. Biztosítani kell a folyamatos termelést, a kifogástalan minőséget, hogy csak a legfontosabbakat említsem. Bizunk abban, hogy növekedni fog a begyakorlottság és így még jobb eredmények születnek majd.

A negyedév tapasztalatait minden brigádnak, brigádtagnak le kell vonni. Elemezni kell munkájukat és a hibákat fel kell számolni. Elsősorban az állító- és gépműhelyben, ahol nagyobb gondot kell fordítani az alkatrészek meghibásodásának csökkentésére. Az enyvezőknél és a polyeszter csiszolóknál viszont növelni kell a teljesítményszázalékot, mivel kissé lemaradtak a többi brigádtól. Nagyon lényeges még, hogy a brigádvezetők továbbra is tartsák egymással a kapcsolatot, és minden esetben biztosítsák a termelés folyamatosságát.

— Zimm —

Egy levél

— megjegyzéssel

Gyakran keresik fel a börtön-parancsnokságot, nemcsak szabadulók, de azok hozzátartozói is levelekkel. Van, aki köszönetét fejezi ki, volt elítelt hozzátartozója javulás útjára segítéseért, s olyan is akad sajnos, aki panasszal fordul a börtönhöz, vagy jótanácsot, segítséget kért javulni nem akaró, vagy ismét rossz útra tért hozzátartozója miatt.

A közelmúltban a kalocsai börtönben találtunk egy ilyen régebben érkezett, de még ma is sokab számára tanulságos levelet.

Nem sok öröme lehet egy édesanyjának egy olyan gyerekben, mint Zsák Lajosné Rozália nevű lányában.

Azóta Zsák Rozália már ismét a kalocsai börtönben van, ahová az édesanyja levele előbb megérkezett, mint ő. Hogy milyen nagy lehetett az édesanya bánata, szomorúsága, s hogy mennyi sok gondot, problémát okozhatnak a hozzátartozóknak is a börtönben szerzett „jószerű barátok”, erről is megjegyzést ad az alábbi levél:

„Bocsássanak meg, amiért újból Önökhöz fordulok. Mielőtt Bódi Irén bekerült Önökhöz, a kisebbik leányomra bízott 8000 forintot, mert állítólag nem tarthatja otthon, mivelhogy a háziasszonya nem megbízható, elköltönné. Ezekkel a szavakkal adta át, idézem a szavát: „Még nekem se: adjanak egy fillért sem. Mert én ebből a Rózsát akarom felöltöztetni, ha hazajön.” (Akkor is bent volt Önöknél a Rozália leányom.) Mikor a Bódi Irénről megtudtuk, hogy hosszú időre bekerült, akkor a leányom ideadta a pénzt. „Édesanyám, te vigyázz rá, mert nálad jó helyen van.”

Rozália leányom már sok hozzá hasonló „barátnőt” hozott ide, de sem én, sem a Marika leányom még soha senkit nem bántottunk meg és senki fölött nem ítélkeztünk. Hiába fogadtuk szeretettel őket, kivétel nélkül mind rosszul fizettek a jóságunkért.

Csak most tudunk a Bódi Irén fenyegető levelére válaszolni.

Tessék neki megmondani, hogy én nem félek a hatóságoktól, mert én még kihágást sem követtem el soha, nem hogy bűncselekményt. A pénz összesen talán két hónapot volt takarékbán, kamatot egy fillért sem kaptam rá. Azért lett hazahozva, mert jött a vőlegényjelölt (Kökény István), 400 forint, jött az ügyvéd, 1000 forint, küldjék babahalmot (a számlát elküldtem), küldjék neki pénzt, egyszer küldtem 150 forintot, és kilenc esetben 90 forintot (960 forint), én nekem erről hivatalos nyugtáim vannak és milyen jó, hogy megőriztem őket. Én csak a Rozália leányomnak mondtam, hogy a pénz nincs idehaza, ugye, erről nem kell bővebben beszélnem.

Tessék megmondani a Bódi Irénnek, hogy én nagyon szegény vagyok, mert a kis nyugdíjamból, a kis unokámról is gondoskodnom kell. Megírtam Önöknek, hogy a nyáron 20 fillérért gyalogoltam, hogy a kis unokámnak szilvát vegyek. A Bódi pénze a szekrényben volt, mégsem nyúltam hozzá, azért, mert sohasem kellett senki sem nekem, sem a Marika leányomnak. Kevés ismerőse őrizte volna meg neki hiánytalanul. Ha megjelölte volna a pénzt, láthatná, hogy ugyanazt kapja vissza, amit átadott, mert az egész soha sem volt a takarékbán, csak a fele, azt is hamar kihoztuk.

Egy biztos! Senkinek többé semmijét meg nem őrzöm. Ha mindent összeszámolok, még az ötezer forint sincs meg egészen. E levéllel egyidejűleg feladtam az ötezer forintot, kérem, most már őrizték meg Önök, vagy rendelkezzen vele a Bódi, hogy adják ki annak, akinek ő akarja. Ne haragudjanak, de én még meghaltamásra sem adtam oda azt a nagy összeget, jobban megbízom Önökben. Azért válaszolok ilyen soká a Bódi levelére, mert csak most tudok.

Rozália hazajött augusztus 30-án, és október 11-én hajnalban, vagyis hat hét múlva a rendőrség kelteti fel, már letartóztatják. Talán már ott is van megint Önöknél. Soha még így össze nem roppantam. Most is nagyon beteg vagyok. De már el akarom intézni ezt a pénzügyet. Azért volt nagy a csalódásom, mert Rozália mindjárt dolgozni ment és pontosan hazajárt, nem öltözött feltűnően, és mégis olyan félelem volt bennem. Sajnos, nemhiába féltem. Lehet, hogy már remény sincs a megjavulására? Nagyon kérem, ha a pénz megérkezik, tessék értesíteni. Hálásan köszönöm, minden jószágukat.

Tisztelettel egy szomorú édesanyja:
ö.z. Zsák Lajosné.

Eddig a levél, amelyhez nem kell kommentár. Ellenben Zsák Rozália felelőtlenségéről kell néhány szót szólnunk. Felelőtlenségéről, amely annyi bűn és rosszság forrása volt. Mennyi gyötrelmes gondot okozott életében az embernek, elsősorban az édesanyjának. Ezt jóvátenni, ha már most kezdené, is késő lenne.

Az édesanyjának már-már reménye sincs ahhoz,

hogy lánya valaha is a tisztesség útjára tér. szakít a bűnökkel.
Mégis meg kellene próbálni Zsák Rozáliának jóvátenni, amiket vétett. Megjavulni soha se késő, bár kár minden percért, amit az életéből halogatással tölt el. Hiszen utóvégre saját maga látja kárát annak, ha nem szakít a bűnnel.

(Kr.)

A bűn kapujában...

CSONGETTEK AZ AJTON. Jácó ugrott, s átvette a postástól a küldeményt. A táviratban ez állt: „Apád felvágta az ereit, kórházba szállították. Gyere.”

Jácó homlokán gondredők gyűrődtek: „Mi történhetett az öreggel? Igaz, második felesége van, igen gyakran áll a harag köztük, de ki a csuda képzelte volna, hogy maga ellen ilyesmire képes?”

— No? Mi van? Ki volt? — kérdezte az asszony.

— A postás volt. Táviratot hozott... Apám beteg haza kell mennem.

— Mi baja?

— Megfázhatott... Nem sok kell már az ilyen idős embereknek...

Magában tovább töprengött: „Berúghatott? Hiszen nagyon szereti az időt. Megissza azt az átkozott nova-bort, s utána nem tudja, mit csinál... De hát mit tehetett?”

Felkereste az öccsét: — Haza kell mennünk mert beteg az öreg...

— Menjünk.

A lankás dunántúli tájakon robotgott velük a vonat. Az éteri kocsi egyik zugába húzódva Jácó rákezdte:

— Nem megfázás az öreg baja.

— Hát mi van vele?

— Azt táviratozták, hogy felvágta az ereit...

Most már ketten töprengtek rajta: miért tehetett? Meg azon, hogy kicsoda szegény az falun! S azon is, hogy az édesapjuk hogyan tehetett ilyet? Ez nem egy okos cselekedet. Hogy juthatott ez az eszébe?...

KATOGOTT A VONAT. KEREK, szibongtak körülöttük az utasok, s ok minde-

ből igen keveset hallottak. Mikor a vonatról leszálltak, az utcán úgy mentek végig, mint két megvert kutya. Sunyítva. Még nem tudták, kell e nagyon szegyenkezniük, de azt tudták, hogy semmiképpen se örülhetnek.

A ház elé érve, látták aztán, hogy az öreg kint van az udvaron. Erre kicsit megnyugodtak: nem lehet komoly a baj.

Jött az öreg eléjük, intett nekik a jobb kezével. Pólya volt azon, orvosi kötés, tiszta páttyolatból.

— Mi történt apám? — volt a köszöntés után a fiúk első szava.

— Kerüljtek belül — mondta az öreg. Ölette, vitte a fiait, majd a konyhában kancsót fogott: — Jövök mindjárt, és meg tudtok mindent — mondta, s elietett a pincébe.

Mikorra visszaérkezett a családtagok hű elbeszélése alapján a fiúk előtt megdöbbenett erővel elevedett meg a nem mindennapi izgalmas történet.

★

A KÖZSEGI TSZ lepadlóztatta az egyik irodahelyiséget. A padlózást — egyszerű hajópadló, nyárjából — a közismerten barkácsoló kedvű Sanyi bácsira bízták. Az öreg balkezes, de gyönyörűen, és gyorsan tud setére dolgozni. Hamarosan elkészült a padló, még az irigység sem lett hibát benne. Az öreg a munka befejeztével ment a tanácshoz a munkabéért:

— Várjon bátyám! — mondta ott neki.

Es Sanyi bácsi várt. Csak hetek múlva ment újra a pénzért. Ismét a nemtoródó vá-

laszt kapta, valamivel élesebben:

— Ejnye már, hát várjon bátyám!

Ez az „ejnye már” nagyon az önézetébe mart. Hiszen megdolgozott ő azért a pénzért mégis úgy beszélnek vele, mintha valami alamizsnát kérne? Elhatározta: nem is megy ő feléjük se többet. Hanem felejtetni se tudta a dolgot. Mikor aztán, egy szép napon kicsit beöblögetett a „jófajta” nova levélből, fogta a szekercét, szépen kiköszörülte, a hóna alá kapta és komótosan felballagott vele a tsz-irodába.

Zárva volt az ajtó, de mert üres volt a helyiség, benne volt a kulcs. Kinyitotta, belépett. Ott mintha ezer ördög szállta volna meg: hirtelen, vadul és irtalmatlanul csépelni kezdte az új padlót.

Nem többet, és nem máshol, csak annyit és ott, ahol ő maga készítette el. Csattogott a szekerce, szikrázott, ha szöveget ért. Röpködtek a faszilánkok, forgácsok, s hamarosan olyan lett a helyiség, mint egy csatater.

A zajra odaérkezettek elérmitette a dühöngő ember, a vandál pusztítás látványa. A tsz főkönyvelője telefonon értesített a megyei rendőrséget:

— Azonnal jöjjenek, mert szétrombolják a tsz-irodát.

JÓL ISMERIK AZ ÖREGGET a faluban. Tudták, bika ereje van anélkül is; ha megvadul, méginkább. Tudták, hogy ilyenkor felelmetes. De szinte megmagyarázhatatlan az ilyen erős emberek természet: a gyöngébbet, kiváltképpen nő, nem ütnének meg a világgért! Tudta ezt vagy nem tudta a tsz tizenhét éves, nádszál

Az embertelen „jóság” és a furcsa „nagylelkűség”

Az embertelen „jóság” főleg abban mutatkozik, hogy az elítelt a börtön kényszerét a visszajára akarja fordítani: raffinációval, sírással, hízéssel — mindig azzal a módszerrel, amelytől több sikert remél — itt is a saját akaratát igyekszik érvényesíteni.

Az ilyen akciók gyakran olyan ravasz manőverrel mennek végbe, hogy ember legyen a talpán, aki hamarosan felismeri. A ravaszkodó addig manőverezik a magatartási szabályok között, míg végül is zátonyra fut. Ezután azonban bármilyen jóindulatúnak tűntetné is fel tettet,

vétett a börtön szabályok ellen,

figyelmit muszáj neki adni. A fegyelmi elkerülésére ilyenkor aztán ismét latba veti minden tudományát, ravaszágát, olyannyira, hogy ha ez a mesterkedés nem is lépi túl a fegyelmi határát, tökéletesen kifejezésre juttatja az illető embertelenségét.

A fent elmondott, sok helyes tapasztalt vizsgáltságok a kalocsai börtönben nyertek megfogalmazást, ahol egy elítelt fiatalasszony magatartásában az embertelen jóság és a furcsa nagylelkűség megdöbbentő kifejezésre öltött.

Ez az asszony ahhoz képest, hogy már hároméves gyermeke van, meglepően komolytalan.

— Huszonegy éves vagyok — mondja. — Tizenhat éves koromban mentem férjhez, tízennyolc éves koromban szültem...

— A gyermek apja?
— Elváltunk. Nem volt közöttünk nagy különbség, már a felesége voltam, amikor katonának ment, a féltékenysége miatt romlott meg közöttünk a kapcsolat...

— ...?
— Egy nő jött hozzám akkor, mutatott egy levelet, hogy azt a katonaférfjem írta neki. A levélben az állt, hogy a férjem azonnal elveszi őt, ha én beleegyezek a válásba. Később gondolkodtam azon, hogy csel is lehetett ez az egész, hiszen a levél géppel volt írva. De akkor már minden elromlott közöttünk.

— Most hol van a férje?
— Budapesten, szerelő... El-eljár a gyerekekhez, nem nőült meg. Szeretné, ha visszazamennék majd hozzá, de ebből aligha lesz valami.

— Más ok nem volt a válásra, csak a géppel levél?
— Dehogynem! Volt sok is. Ő nagyon befolyásolható ember, még egy olyan papucs-férfjet el sem tudok képzelni.

Hosszan, élénken beszélt arról, hogy milyen nehéz volt neki a férje mindig engedékeny tulajdonságát elviselni. Hogy a férje sose tudott neki határozottan nemet mondani. Elbeszélése sejtetni engedte, hogy amiért ő idáig jutott, ebben a környezetben is, de első sorban a volt férje engedékenysége játszott közre. Kényeztetete, ráhagyott mindent. A fiatalasszony mehetett a maga szeszélye szerint, annyira, hogy később már nem tudta, mi az elég.

A beszélgetés alatt megtudtuk, hogy ez a fiatalasszony rendes családból származik, két testvére van. Se a szüleinek, se a testvéreinek még sose volt összejöttük a törvényekkel. Ő maga nyolc általánost, majd gyors- és gépíróiskolát végzett. A férjhez menés után szépen kezdődött az élete, és mi lett belőle...

Lopás, csalás miatt ítélték el. Az ítélete két év, az egyik már letelt. Az eltelt egy év alatt annyi fegyelmi büntetést sikerült összeszednie, hogy már nem remélhet kedvezményes szabadulást.

A fegyelmi büntetéseket általában nyakasága, önféltése miatt kapta. Volt ezek között a társadalmi tulajdon rongálásától kezdve — mert elszabta a formaruháját — a munkamegtagadásig minden. S hogy mindezeknek mi volt az értelme? Az égvilágon semmi. Szépen kifejezésre jutott az, hogy ez a fiatalasszony még a börtönben sem képes változtatni a magatartásán. Bár azt hangoztatja, hogy elrontott életének legfőbb oka az, hogy mindig az ő akaratát hagyták érvényesülni, nem fogták kemény kézzel vissza felelőtlen szeszélyei — igen sokszor negatívumokat, és végül börtönbüntetését okozó — kivitelezésében, itt is a saját szeszélyeit akarja érvényesíteni.

Mi táplálja benne ezeket a helytelen tulajdonságokat?

— Most is a fegyelmi zárkában van

A sokadik fegyelmi után váltig bizonygatja: — Nem vagyok én rossz. Mikor az első fegyelmit megkaptam, meg is mondták nekem:

„Hálaért” fegyelmi

ennek következményeként leváltásukkal jár.

— Miben tudnak véteni? — kérdezzük a nevelőt.

— Mikor elviszik a gyerekeket, megszeresznek mindent, kendőket, takarókat, törölközőket, és csencselni kezdenek vele — hangzik a válasz. — Eddig Kádár Ferencnére hárítottak minden ilyen ügyet. Mióta ő kiszabadult, csak olyan dolgokra vetemednek, amik fegyelmi vétség, büntetéssel, természetesen

ezáltal képesek fegyelmi vétségbe sodorni őket.

Sokan nehezen értik meg, hogy a börtönben az el-látástól kezdve a szigorúság, minden megfelelő szabályok biztosításának. E szabályok betartását az illetékesek szigorúan ellenőrzik. A bölcsődében is minden gyerek megkapja a gondos ellátást, a jó bánásmódot, akár ügyeskedik a „jó” szülő, akár se. Mi több, az ilyen „kedveskedéssel” — protekció hajhászással csak elvonják az ott dolgozók figyelmét a munkáról.

(sz)

„Magát nem fenyténék meg, de úgy látszik, csak ez fog használni.”

Dicsőkedve mondja ezt, mintha azt akarná kifejezésre juttatni, hogy tőle akkor is bocsánatot kérték, amikor megfenyítették. Az egész fegyelmi büntetésből nem szűrt le más tanulságot a mai napig se. Abból a néhány szóból, hogy „most se fenyténék meg”, messzenő helytelen következtetést vont le.

Hiába volt a fegyelmi zárkán hosszú ideig, s szenvedte ott az ottani viszonyok minden hátrányát, nem érzelt se szégyent, se megbánást, mert úgy vette ki a figyelemzavaró szavakból, hogy vele szemben még itt is megkülönböztetés van. Ez is mutatja, hogy milyen komolytalan!

Komoly ember, ha már megkapta — akár milyen jóindulatú szavak kíséretében is! — a fegyelmi büntetést: elgondolkozik a helyzetén. Szégyelli a büntetését, igyekszik levonni a tanulságokat; betartja a magatartási szabályokat, teljesíti a kötelezettségeket, hogy többé ilyesmi ne forduljon elő. Komoly ember a fegyelmi büntetést nem felejtje el. Csendesebben, meggondoltabban, szerényebben tölti a büntetését, s ösztönte törekvéssel, jóakarattal készül a szabad életre.

Ez a fiatalasszony nem sokat tanult az első fegyelmi büntetésből. Hamarosan újbakkal tetőzte azt. Hangoztatja:

— Nem is tudom már, hogyan viselkedjem. Hogy lenne jó?

— Egyszerű pedig. Tartsa be a magatartási szabályokat, a többit bízza a nevelőkre, a felügyelőre. De ne próbálja — mint eddig is — mindenkire átvinni a saját akaratát, mert abból önmaga, példák bizonyítják, még nem sok jó származott. Itt se származhat jó, csak újabb fegyelmi.

Erre hallgat. Mi járhat az eszében? Megértett-e bennünket, vagy csak azon bánkodik, hogy vannak, akik nem hatódnak meg a képzelgéseivel?

— Most miért ítélték el?

— Munkamegtagadásért — mondja könnyedén, félvállról —, húsz nap szigorítottat kaptam. Eppen kértem már a nevelő urat, hogy ha lehetne, ezt a húsz napot változtassák át akár ötönnapos összejelvényelvonásra, akkor reggel már mehetnék dolgozni.

— Miért? Különböző is — válaszol a nevelő nem kis meglepetéssel — önmaga anélkül is van már egy ötönnapos kedvezményelvonása! Ha ezt át lehetne változtatni, akkor szabadulásiáig minden kapcsolata megszűnne a családjával. Micsoda kérés ez?

— Hát most, hogy munkamegtagadásért vagyok fegyelmit, már megbántam, és ezért mondom, hogy most már dolgozni mennék inkább. Csak azt kérném a nevelőtől — és itt megint szembe tűnik az alapvető hibája, a kísérletezése a saját akaratát kivitelezésére —, ne a régi szabályok osszanak — mondja. — Nem akarok oda visszamenni. Tudom, csatlóztak bennem a nevelő úr, de...

Ennek a kérésnek nem látjuk az értelmét de a nevelő valószínűleg igen, így nyugtatja:

— Most csak

töltse le ezt a fegyelmit,

s utána meglátjuk, hogy mit tehetünk. Ne legyen ez az ön gondja.

Erre ő tovább veri a vasat, ismét a régi általa is elítélt módszerrel.

— Ha a fegyelmiről feljövök, nem szeretnék visszakerülni a régi zárkába, nem szeretnék...

— De hát nem bántották! Szerették ott magát — így a nevelő.

— Igen, de nem tudnék a társaim szemébe nézni.

Ez volt az a beszélgetés, amelyben annak a fiatalasszonynak az embertelen „jósága” és furcsa „nagylelkűsége” kifejezésre öltött. Az embertelen jóság akkor, amikor alkudozásba próbált bocsátkozni a nevelővel — s annak ellenére, hogy otthon szerető szülei, jó testvérei, s mi több, kislánya van! — akik aggódnak érte, akik szeretnék őt minden beszélő alkal-

mával látni, szeretnének minden levéllet váltani vele, ez a fiatalasszony mégis az akarta elérni a nevelőnél, hogy ne két hétfegyelmiel sújtás, hanem akár fél év kedvezményelvonással.

Jóságát, nagylelkűségét akarta mutatni a nevelő előtt, jöllehet, maga is sejtette, hogy a hozzátartozóival szemben embertelen ez a kérése. Így próbálta megindokolni:

— Ha kedvezményelvonásra váltják a fegyelmi fenytést, akkor már holnap mehetek munkára — csillogott a szeme, azt hitte, hogy most majd dicséretet fog kapni, mert annyira „öntudatos”.

Természetesen nem dicsérték meg. Mégpedig azért, mert egy jó, szülőket tisztelő gyereknek lehet-e nagyobb vágya, mint látni azokat, akiknek a legtöbbet köszönheti, akik szeretik, aggódnak érte, akikre a szabadulása után egy ideig rá kell bízni a sorsát. A kisgyermekéről nem is beszélve. Milyen anya az, aki ilyen kijelentésekre képes, nem gondolva a gyermekére?

Erre a beszédre meghökken:

— De hát a kislányomat édesanyám nevelt. Az, aki engem és a testvéreimet is szeretettel felnevelt, aki soha, senkinek nem ártott. Nem különben nevelheti ő a gyereket, mint én?

Ezt a véleményét bizonyos szempontból dicsérni is lehetne, mert

az édesanya iránti tisztelet,

nagyrabecsülés csendül ki belőle. Am ugyanúgy kicsendül belőle a saját felelőtlensége is. Hiszen annak a kislánynak mégiscsak ő az édesanyja. Olyan vágygal, szeretettel, ragaszkodással kellene vele szemben viselkednie, mint valamikor régen öiránta viseltetett az édesanyja. Vajon neki mindegy volt, ha csak a nagymama halmozta el szeretetével?

Erre a kérdésre hallgatás a válasz. Mit is válaszolhatna? A gyermek számára az édesanyját nem pótolhatja senki.

Amikor véleményünket megmondjuk, szörnyen zavarba jött. A nevelő a régebbi és az újabb hibáira is figyelmeztette:

— Nem értjük őt, értelmes lenne, mégis, az elítéltek között az olyanokhoz húz, akikről semmit nem tanulhat. Neki kellene jó hatással lenni a rendtelenekekre, de azok vannak rá rossz hatással.

— Miről van szó?

— Olyan elítélttel barátkozik, akit nem érdekel semmi. Hamar kijelenti, hogy tegyenek vele, amit akarnak — pedig annak se mindegy. De makacs. Jölesik nek a hírhedtek közt tetszelegni. Az ilyenek mire rájönnek, milyen helytelenül cselekszenek, legtöbbször már késő. Lejár az életük órája, s majd az eszmélés lesz számukra a legnagyobb büntetés, amikor rájönnek, hogy másképpen is élhettek volna.

— Most is lent van a fegyelmi zárkán az az elítélt — mondja a nevelő. — Azzal dicsekszik, hogy a szabad életben abból élt, hogy egy-két barátjánál eltartotta magát. Itt, a zárkában is gonosz, gorboma a társaihoz mindig. Zárkatársain teher az ilyen. Sokszor ok nélkül kötekedik a többivel.

— Es mit szólnak ehhez a zárkatársak?
— Elítélik őt a fegyelmezetlen magatartásáért, de ez a fiatalasszony még most se itéli el — tájékoztat a nevelő. — Legutóbb azt mondták neki, hogy ha ezután rendesen viselkedik, nem fogják felhánytorgatni a múltat. Igért is mindent, később mégse tartotta be a szavát. A napokban, amikor sétán volt, ez a fiatalasszony csak leintegetett az ablakból. Megkérdeztük a fiatalasszonytól:
— Mivel magyarázza ezt a viselkedését?
— Nem úgy... — mondja halkán, fél-fél pillant, de nem folytatja. Segítünk neki!
— Lehet, hogy ez a furcsa, személyes vonalom inkább csak szánalom az elesettebb, a segítségére inkább rászoruló iránt.
— Igen, ilyesmi lehet — kap a szőz felvilágyozva, s kútatón néz: vajon elhiszik-e neki ezt az érvelést, ami tulajdonképpen még előtte sem világos egészen, de jó mentességnek sejt.

Próbálkozik ő mindennel, amit a legjobbnak gondol önmaga igazolására. De ezek a „legjobb” elgondolások gyakran visszajára sikerülnek.

Olyan zűrzavar uralkodik ebben a nőben, hogy a sok alproblémája között

elég lesz önmagát megtalálnia.

A nevelői tanácsokra bólogat, s egy kifacmított meghatározással próbálja kifejezni a jóindulatát.

— Ugy van az, hogy akinek van akarat, vezetési sorsa, akinek nincs, azt vonzolja. Ez a meghatározás valójában a törvényre vonatkozna, és olyanformán szól, hogy a törvények segítik azokat, akik betartják a törvényt, azokat viszont, akik nem akarnak róla tudomást venni, vonzolja, de mégis érvényesülnek. Ugy látszik, sokah szívesen szeretnek megfelekedni a törvényekről, szeretnek a mindenkori helyzetekben valahányszor a saját akaratukat érvényesíteni, és nem értik, hogy miért nincs szerencsésük.

A férjével kapcsolatban megjegyezte, hogy az apucus volt, azért nem lehetett közöttük megértés. Akármit akart a férj, ha ő most akart, mindig az ő akaratát érvényesült, mindent keresztül tudott hajszolni nála, pedig ahogy elmondta, jobb lett volna, ha egy igazi, határozott férfi áll mellette, aki megállítja, amikor helytelenül cselekszik, és helyes irányba segíti.

Erről beszélt, s nem veszi észre, hogy a példák, a mostani viselkedése: a válogatás, hogy melyik zárkába kerüljön a fegyelmi után — mind azt igazolják, hogy még most, itt a börtönben is érvényesíteni szeretné az őt már olyan sokszor félrevívó elképzeléseit, a helytelen, egyéni elképzelésekből fogamzott makacs akaratát.

De — még szerencse! — itt

nem az történik, amit szeretne.

Oda kell mennie dolgozni, ahová küldik. Abban a zárkában kell laknia, ahová bezárják. Azt a kosztot kell ennie, amit a többiek esznek, mert börtönben van!

Szabadágvesztés büntetését tölti.

Akinek ezek a helyzetek nem tetszenek — márpedig minden helyes felfogású ember viszolyog ezektől —, az igyekezzék elkerülni a börtönt. S ha már mégis ide került, akkor igyekezzék betartani az előírásokat, a szabályokat, hogy minél előbb szabadulhasson. Igyekezzék kint a szabad életben — a börtönben szerzett tapasztalatokat is hasznosítva — úgy berendezni az életét, hogy többé hiba ne legyen abban.

Sz. G.

NEM MIND ÖRÖM, AMI EMLÉK...

A televízió jóvoltából immár két esetben lehetünk szemtanúi, milyen szívesen tanyáznak emlékeik társaságában azok az emberek, akik felett kissé eljárt az idő. Néhány filmkocka a harminc év előtti időkből, néhány operett-részlet, vagy sláger, de idézhetet a műsor verseket is az akkori időből, mind-mind emlékeket elevenített fel: emlékeket az élet tavaszából, az ifjúságról. A „Csak a szépre emlékezem” műsor azonban kérdőjelet kapott. Miért? A „titok” megfejtése roppant egyszerű: Alig hihető, hogy az egyes számú stúdióban helyet kapott öregek csak szép emlékeket őriznének magukban azokból az évekből... De nem lehetett volna ennyire meghiúsult, csalódás a hangulata: az odaszak, nem árasztott volna ennyi melegséget, ha a szomorú emlékek is kameravégre kapják.

Akkor derült ki, milyen kitérővel lehetnek a fiatalok egyet említen — biztatjuk Nagy Annát — amiről úgy érzi, hogy a jövőben is kedves, maradandó emléke lesz.

Nagy Anna töpreng, majd némi melegséggel a hangjában, azt mondja:

— Az anyám. Az anyai szeretet. S az én ragaszkodásom édesanyámhoz.

— Kevésbé általánost nem talált?

— Nem tudom, nem emlékszem, hogy volna. Én, kérem, a tizenötödik börtönbüntetése sem töltöm, és ötvenhárom

pergették vissza, néhányan még a nézők közül is a színpadra lendültek, hogy a hivatalos táncművészekkel együtt járják a charlestont. Felszabadult volt a légtér, elvégre egymás között voltak...

De minden korosabb ember ilyen szívesen emlékezik „azokra az évekre”. Ifjúsága, ügyebár mindenkinek volt, ám, kérdés, okosan gazdálkodtak-e valamennyien a legszebb éveikkel.

— Csak egyet, egyetlen egyet említen — biztatjuk Nagy Annát — amiről úgy érzi, hogy a jövőben is kedves, maradandó emléke lesz.

Nagy Anna töpreng, majd némi melegséggel a hangjában, azt mondja:

— Az anyám. Az anyai szeretet. S az én ragaszkodásom édesanyámhoz.

— Kevésbé általánost nem talált?

— Nem tudom, nem emlékszem, hogy volna. Én, kérem, a tizenötödik börtönbüntetése sem töltöm, és ötvenhárom

— Es mit szólnak ehhez a zárkatársak?

— Elítélik őt a fegyelmezetlen magatartásáért, de ez a fiatalasszony még most se itéli el — tájékoztat a nevelő. — Legutóbb azt mondták neki, hogy ha ezután rendesen viselkedik, nem fogják felhánytorgatni a múltat. Igért is mindent, később mégse tartotta be a szavát. A napokban, amikor sétán volt, ez a fiatalasszony csak leintegetett az ablakból. Megkérdeztük a fiatalasszonytól:

— Mivel magyarázza ezt a viselkedését?
— Nem úgy... — mondja halkán, fél-fél pillant, de nem folytatja. Segítünk neki!

— Lehet, hogy ez a furcsa, személyes vonalom inkább csak szánalom az elesettebb, a segítségére inkább rászoruló iránt.

— Igen, ilyesmi lehet — kap a szőz felvilágyozva, s kútatón néz: vajon elhiszik-e neki ezt az érvelést, ami tulajdonképpen még előtte sem világos egészen, de jó mentességnek sejt.

Próbálkozik ő mindennel, amit a legjobbnak gondol önmaga igazolására. De ezek a „legjobb” elgondolások gyakran visszajára sikerülnek.

Olyan zűrzavar uralkodik ebben a nőben, hogy a sok alproblémája között

elég lesz önmagát megtalálnia.

A nevelői tanácsokra bólogat, s egy kifacmított meghatározással próbálja kifejezni a jóindulatát.

— Ugy van az, hogy akinek van akarat, vezetési sorsa, akinek nincs, azt vonzolja. Ez a meghatározás valójában a törvényre vonatkozna, és olyanformán szól, hogy a törvények segítik azokat, akik betartják a törvényt, azokat viszont, akik nem akarnak róla tudomást venni, vonzolja, de mégis érvényesülnek. Ugy látszik, sokah szívesen szeretnek megfelekedni a törvényekről, szeretnek a mindenkori helyzetekben valahányszor a saját akaratukat érvényesíteni, és nem értik, hogy miért nincs szerencsésük.

A férjével kapcsolatban megjegyezte, hogy az apucus volt, azért nem lehetett közöttük megértés. Akármit akart a férj, ha ő most akart, mindig az ő akaratát érvényesült, mindent keresztül tudott hajszolni nála, pedig ahogy elmondta, jobb lett volna, ha egy igazi, határozott férfi áll mellette, aki megállítja, amikor helytelenül cselekszik, és helyes irányba segíti.

Erről beszélt, s nem veszi észre, hogy a példák, a mostani viselkedése: a válogatás, hogy melyik zárkába kerüljön a fegyelmi után — mind azt igazolják, hogy még most, itt a börtönben is érvényesíteni szeretné az őt már olyan sokszor félrevívó elképzeléseit, a helytelen, egyéni elképzelésekből fogamzott makacs akaratát.

De — még szerencse! — itt

nem az történik, amit szeretne.

Oda kell mennie dolgozni, ahová küldik. Abban a zárkában kell laknia, ahová bezárják. Azt a kosztot kell ennie, amit a többiek esznek, mert börtönben van!

Szabadágvesztés büntetését tölti.

Akinek ezek a helyzetek nem tetszenek — márpedig minden helyes felfogású ember viszolyog ezektől —, az igyekezzék elkerülni a börtönt. S ha már mégis ide került, akkor igyekezzék betartani az előírásokat, a szabályokat, hogy minél előbb szabadulhasson. Igyekezzék kint a szabad életben — a börtönben szerzett tapasztalatokat is hasznosítva — úgy berendezni az életét, hogy többé hiba ne legyen abban.

Sz. G.

NÉZZEN ÖNMAGÁBA!

VALAMI FÖLÉNY ÁRAD a megjelenéséből, a beszédéből. De szorong ez a fölény. Ki is fejezi. Így:

— Tudom én, hogy nekem nem lehet itt igazam. Hiába mondom én azt, hogy egy klikk áldozata vagyok, meg se hallgatnak, el fognak ítélni, mert... elbocsátottam az igazgató pereputtyát. A rokonait, a sógorait. Mert én azt tartom, hogy aki magatehetetlen, az menjen a szociális otthonba, a gazdaság nem analfabéták és semmittevők gyülekező helye.

— Ez utóbbiban igaza van, tagadhatatlan. De mégis, miért tartóztatták le, miért ítélték el? Mert elítélték, kilenc hónapra.

— Vesztegetésért ítélték el.

— Két vesztegetett?

— **TÉESZEKET PATRONÁLTUNK**, és azoktól fogadtunk el természetben tiszteletdíjat.

— Nem dolgoztak meg érte?

— Ötezer forint lehet, amire nem dolgoztam semmit. Csak éppen meglátogattuk a téeszt, felvettük a pénzt és ígértünk. Ígértük, hogy majd segítünk. De aztán feljűk se néztünk többet — mondja cinikusan mosolyogva, mintha ez így a legtermészetesebb dolog lenne.

— Akkor csak nem az intrika miatt van itt.

— Hát az, a néhány ezer forint... azért nem dolgoztunk meg... Ámbár nem is azzal vádolnak inkább. Van itt egy csomó más dolog.

— A bíróság nem hoz ítéletet bizonyíték nélkül.

— Éppen ez az, hogy engem nem hagynak bizonyítani — mondja a mérnök, és ismét hosszas elbeszélésbe kezd. Hibáztat mindenkit a környezeteiben, és azontúl, akikkel a téeszekben kapcsolatban volt.

AZ EMBER EL SE KÉPZELNE, hogy ez a napszámos családból származó gépállomás-i főmérnök, ennyire semmibe veve régebbi sorstársai problémáit, ilyen könnyelműen bánják az iránta táplált bizalommal.

Milyen ember lehet az, aki segítségképpen ezeket vesz fel és semmit nem csinál, holott, ha ingyen tenné, akkor se lenne sokat. Ha ingyen tenné, az akkor válna a becsületére. De hát nem ezt tette, és hogy nem ezt tette, ez a cselekedet éles fényt vet a mérnökünk „arculatára”.

Helyénvaló a magabiztosság akkor, ha az embernek nincs vaj a fején. De a pökhendiség akkor se helyénvaló. Nem he-

lyénvaló, hogy nevetve beszél a „patronált” téeszekről, illetve arról, hogy azok mennyit juttattak a „patronálóknak” minden ellenszolgáltatás nélkül.

A FELLEBBVITELI TÁRGYALÁSTÓL sokat vár Tóth András. Azt várja, hogy majd csökkentik a büntetését. Bármi történik is, komolyabban kell a jövőben viselkednie.

Azon túl, hogy vezető mérnök volt, családos ember is, mint ilyen, könnyelműségével már nemcsak önmagának, a családjának is árt. A felesége az óvodában dolgozik, ő tartja el nyolcéves kislányukat, aki

szintén nem lehet büszke az apukájára. Nem okozhat neki boldogságot, hogy nélkülöznie kell az apukát.

ÚGY GONDOLNA AZ EMBER, hogy aki mennél mélyebbről indult s mennél magasabbra ért, annál nagyobb a felelősségérzete. Reméljük, mérnökünk is belátja egyszer: hogyha bünt követ el, nem azzal kell törődnie, hogy mások vajon mit csináltak, hanem, hogy mennél előbb jövetege, amit vétett. A tartozását kellene jó magaviselettel, tisztességes szándékkal mennél előbb törleszteni.

— g. sz. —

És nekiment a határnak

A nagy, eszterei áradat őt is elragadta és 1957-ben nekiment a határnak. Négy évig volt oda. A távolból is segítette családját. Ezt vagy azt mindig küldött nekik. Amikor hazajött, az öt gyerekkel támasz nélkül hagyott aszszonyt mással találta. Úgy érezte, hogy valami súlyos törés következett az életében. Ennek ellenére szeretne volna a család békéjét visszaállítani. Úgy érezte, nem tudna egy olyan családba beülni, amelyik idegen, amelyik nem az övé. Amikor az asszonnak a válást említette — hogy így rendezték dolgukat —, bizony az sírvafakadt. S ezzel egyáltalán nem azt bizonyította, hogy egyetlen férje szándékával.

Hetyei István pedig tartási kötelezettség elmulasztása miatt börtönbe került.

Ő azzal indokolta tettét, hogy otthon nagyon zűrzavaros a helyzet. Különböző híreket hallott arról, hogy a lánya megszökött otthonról, mert erőszakkal férjhez adták. — Annak a férfinak, akivel jelenleg a felesége él, az ő lányai kellene inkább, mert jóval fiatalabb is az ő asszonyánál. — Nagyon szeretné, ha az asszony hazavárná.

Bizony, idő kellett, amíg a hallottakat megemésztí az ember, míg a nyilvánvaló ellentmondásokat megérti. A fent felsorolt adatok nem teljese-

Csupán a vázlata egy hosszú idő alatt lezajlott emberi sorsnak.

Hetyei elítélt mindent úgy mondott, hogy a határozott jószándék érződött ki szavaiból. Feltétlen hitt saját ártatlanságában, azokkal a fenntartásokkal, hogy mint minden ember, ő is hibázott egyet s mást. Mentségére szolgáljon és — legalábbis úgy hitte — kell is, hogy mentsége legyen az, hogy ő mindig jót akart.

Ami történt, azt szinte értetlenül szemlélte, mintha rajta kívül álló okok idézték volna elő azokat. Pedig nagyon egyszerű megtalálni az előidéző okokat:

Rajong a családjáért, és egy összezördülés miatt kapta magát és nekivágott a határnak?! Ezek után nem csodálatos dolog, hogy hazajövet, mindent összekuszálva talált. Egyetlenegy rendezetlen, felelőtlen cselekedet tiz másikat szül, minden jó szándékot elnyel. — Lehet-e itt már egyáltalán jó szándékról beszélni?

A hínárként összeakaszkozó tények olyan csúf szövevénye már az ő élete, hogy az legalább annyira akadályozza őt a szabad mozgásban, mint a börtön. S hogy a dolgok tisztává váljanak, nem elég a határozott jó szándék, hanem ezeket tettekké kell felváltani.

— s. gy. —

illető kétezer forinttal, és többszöri felszólításra sem kaptam meg tőle. Ahelyett, hogy törvényes úton szerettem volna vissza a pénzemért, elkértem a motorkerékpárját és eladtam. Kivontam a kétezeret, s felhívtam telefonon, hogy jöjjön el a megmaradt összegért. Ez is neveléses. Gyerekes meggondolatlanság. De megcsináltam, a törvényes felelősségrevonás tehát jogos. A takarékbetétkönyv se az én nevemre szült...

Ezek a rossz emlékek — akad azért kellemes is Horváth tarsolyában. Milyen büszkén mondja el, hogy a munkahelyein mintig derekasan dolgozott. A Forgácsoló Szerszámok Gyárában öt hónap után már kilencforintos órabért kapott.

— Ez is csak akkor lenne igazán említésre érdemes. — veszi át a szót Horváth —, ha a későbbi viselkedésem rendes marad. Sőt, sokkal többre is vihettem volna. A MÁVAG-ban például már műszaki előadó voltam. Ahhoz, hogy ilyen állást kapjon valaki, jól kellett ismernie a szakmát. Azt hiszem, én jó szakember voltam. Egyszóval, szépen indult az életem. De mit ért a múlt, amikor ilyen a jelen? Majd csak a végére jutok ennek is. Mert előbb-utóbb szakítanom kell ezzel az életmóddal, annál is inkább, mivel két gyerek neveléséről volnék köteles gondoskodni.

Horváthnál is ferde vágányra siklik az emlékezés. Nem azért említi mindig a bűncselekményt elsőként, mintha abból egyetlen szikrája isszármanznék a szépek, mintha a bűncselekmény egyetlen bol-

dog órát is adott volna, hanem, hogy féken tartsa magát, hogy — a múlt keserű emlékeinek a gyakori idézésével — visszaretentse önmagát a negyedik börtönbüntetésétől.

A HARMADIK...

Patkoló Lipót még szomorúbb multat vallhat magának. Ebben az épületben kezdte hosszú, dicstelen pályafutását, s lám — ilyen a sors iróniája — itt tölti a tizenharmadik szabadságvesztés büntetését is. Megannyi ráncba szalad a homloka, amikor a dátumokat és a bűncselekményeket sorolja. De van is min tünődnie. Akkor egyhül valamicskét az arca, amikor azt a szép tizenkét esztendő említi, amikor mint becsületes állampolgár, ő is nyugodtan várhatta a reggelt, s a napi munka után azzal a nagyszerű érzéssel mehetett haza, hogy a megérdemelt pihenése zavartalan lesz a felesége mellett. Már-már a testvérei is azt mondták: Lipót megemberelte magát...

Nem így történt.

— Később sem csúszik meg alattam a talaj, ha nincs anynyi problémám — mondja szomorúan a koromfekete hajú, széles vállú, zömök férfi. — Azaz, ha sikerült volna felülkerekedni a túl nagyoknak vélt bajokon. De ehhez több erőre lett volna szükségem, higgadtan, tárgyilagosan benselekednem. De ismét elvesztettem a fejemet, s ami azt követte, annak csak újabb börtönbüntetés lehetett a vége. Senkinek sem tehetek szemrehányást azért, hogy az életem ennyire üres, tartalmatlan maradt. Ahogyan a tizenegy test-

vérem tudott nagyon becsületes, tisztességes életet teremteni magának, úgy nekem is sikerülhetett volna. Ők sem kaptak nagyobb kenyeret apámtól, amíg együtt volt a család. S azzal sem magyarázhatom a történeteket, hogy az apám elhurcolása után kettőket állami intézetbe vittek. Az államiban mindig jóra tanítottak minket.

— Most abban reménykedem, hogy nem vagyok még annyira idős, hogy a szabadságom után ne kezdhetnék merőben másfajta életet. Ha viszont az eddigieket folytatom... nem, nem a börtönben akarok megöregedni. — Ezt úgy mondja Patkoló elítélt, mintha tiltakoznék valamilyen, hirtelen jött gondolata ellen. — Hadd legyen már valamivel jobb az én életem is. Mert mi volt eddig? Csavargás, majd börtön, újabb bűncselekmény, és újabb börtönbüntetés. Nagyon rossz arra gondolni, hogy én mennyire meggondolatlan, felelőtlen voltam. Nem, ezt nem folytathatom.

...Nagy Annával, Horváth Ernővel és Patkoló Lipóttal történeti beszélgetés bevezetőjében, azaz a televízió adásában éppen az volt a szép, a megkapó, hogy azok az emberek, akiket a képernyőn láttunk, igenis, szívesen emlékeznek a megtett évekre, s ha tehetnék, örömmel folytatnák ott, ahol — az idő múlása miatt — abbahagyták. Mintha mindannyian azt mondták volna: de szívesen lennénk ma is fiatalok! Ha újra kezdenék, se lenne szégyelnivalójuk a későbbiekben, mint ahogyan most is bátran léphettek a nagy nyilvánosság elé.

— ko —

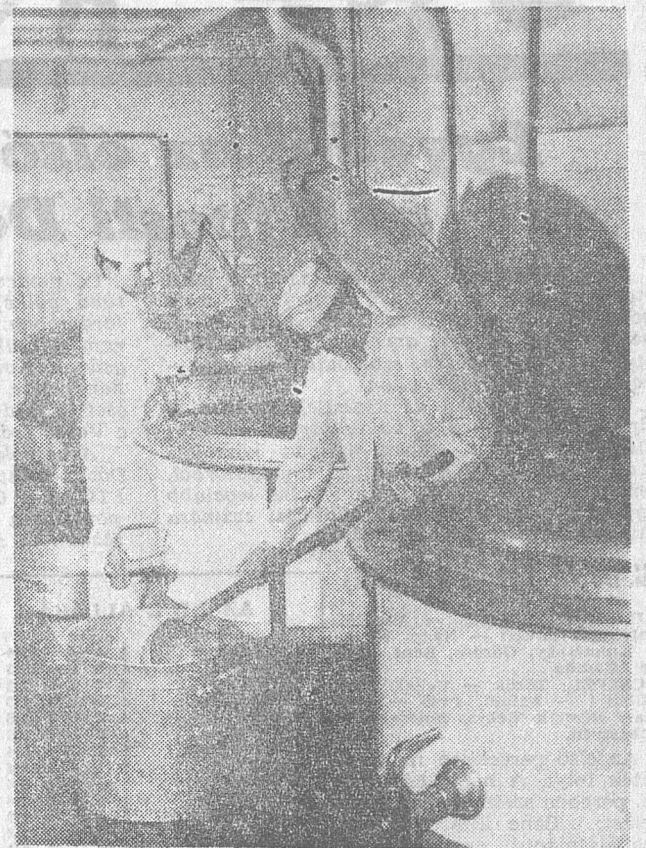
Konyhai kisegítőből — főszakácshelyettes

Ötthonosan mozog a konyhában. Kóstol, izesít utasításokat ad. Sűrű-forgó, mindenről tud, mindenre gondja van. Olyan önálló, magabiztos, mintha hosszú évek óta szakács lenne. Pedig nem is olyan régen, egészen más területen dolgozott Fehérvári Mihály elítélt, a Budapesti Megyei Börtön szakácsa.

— Letartóztatásom előtt vas munkás voltam — mondja. — A börtönben kisegítőként kerültem a konyhára. Takarítottam, majd különböző kisebb-nagyobb feladatokat bíztak rám. Burgonyát tisztítottam, tarhonyát piritottam, húst szeleteltem.

Eleinte szokatlan volt számára a konyhai munka, de ahogy megismerte, megszerette. Ügyességére felfigyeltek, és szakácsstanfolyamra küldték.

— Az elmúlt esztendőben kéthónapos szakácsstanfolyamon voltam. Tökéletesen alaposan megtanítottak a főzés legfontosabb alapszabályaira. Sok elméleti és gyakorlati kérdéssel ismerkedtem meg, amelyről korábban fogalmam sem volt. A tanfolyamon jöttem rá, hogy a főzés az nem olyan egyszerű, mint ahogyan azt az ember elképzei. Sokat viaskodtam önmagammal, hogy azt a nagy felelőssé-

get, amely egy szakácsra hárul, el tudom-e látni. Több száz ember számára ételt készíteni nem kis feladat.

A tanfolyam sikeres befejezése után a Budapesti Megyei Börtönbe helyezték, s azóta főszakácshelyettes. — Nagyon féltém, amikor először önállóan kellett főz-

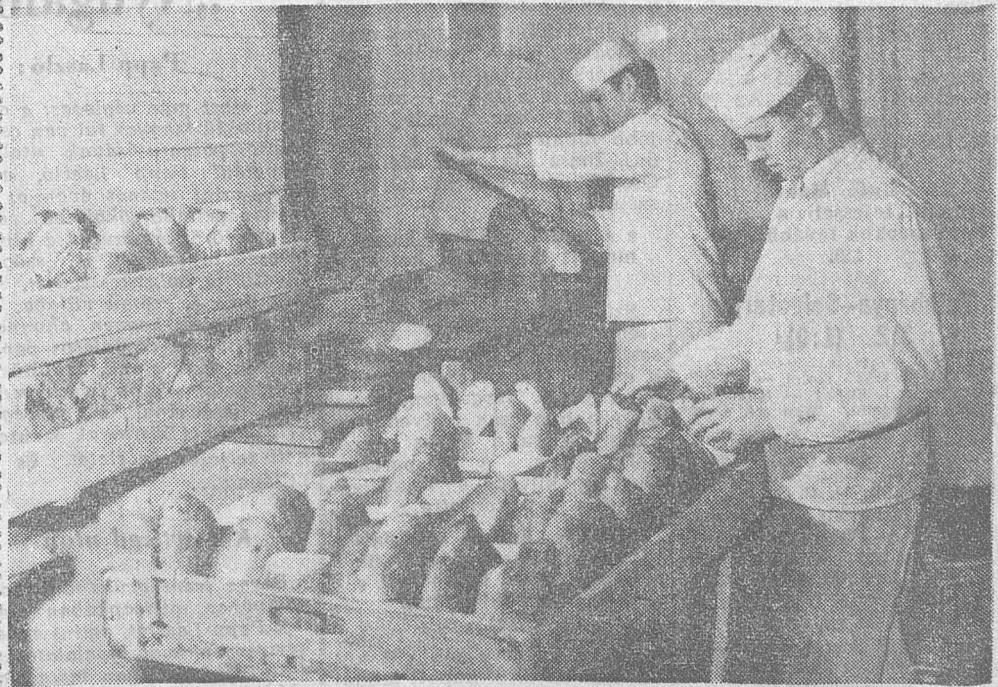
nöm — emlékezik vissza az első napokra Fehérvári elítélt. — Szerencsére, felismerték aggodalmamat, és segítettek áthidalni a kezdeti nehézségeken. Különösen a nagy szakmai tapasztalatokkal rendelkező főszakács, Hógyi elítéltsársam adott sok hasznos tanácsot, és gyakorlati segítséget. Így is hosszú idő kellett ahhoz, hogy megszerezsem az ön-bizalmat.

Aki nem ismeri egy nagyüzemi konyha működését, annak téves fogalma lehet az itteni munkáról. Ahhoz, hogy minden nap adott időre elkészüljön az étel pontosan, tervszerűen, kapkodás nélkül kell dolgozni. Reggel egy órával korábban kelünk, mint a többiek. Vasárnap ugyanúgy dolgozunk, a folyamatos munkát nem lehet megszakítani. Röviden szólva: sokat kell dolgozni a konyhában.

Fehérvári Mihály munkájával elégedettek és a közeljövőben, a főszakács szabadsága után, ő veszi át a konyha irányítását. Ez még nagyobb feladatot jelent majd a fiatal szakácsnak.

Munkája, magatartása alapján joggal bizhatunk, hogy a jövőben sem fog csalódást okozni.

— Zimm —

TUDOMÁNY TECHNIKA

Az agy titokzatos „gyógyszerei”

Arra a kérdésre: voltaképpen hányfajta kémiai vegyület tartalmaz az emberi agy? — még a szakember is nehezen tudna pontos választ adni. Pedig ezek a vegyületek kivétel nélkül mind roppant fontosak, és nagy szerepük van az agy munkájában. És nemcsak az agy tevékenységében. Tudományos vizsgálatok ezrei igazolják, hogy az agy egyes területei meghatározott vegyületeket választanak ki, s e vegyületek a véráramba jutva, részt vesznek élettevékenységünk irányításában. A legújabb tudományos kutatások éppen arra mutatnak, hogy az agynak ez a kémiai vezérlőtevékenysége sokkal jelentősebb, mint korábban feltételezték. Érthető tehát, hogy az agyban kiválasztódó vegyületek természetének és szerepének tisztázása napjainkban különösen beható tudományos kutatás tárgya.

Az Örmény Tudományos Akadémia biokémiai intézetében évtizedek óta foglalkoznak az agy rejtélyes vegyületeinek kutatásával — e munka néhány új, nagy jelentőségű eredményéről nyilatkozott a minap Bunyatjan akadémiкус szovjet szaklapok hasábjain. Ez a munka roppant összetett, hiszen nem elegendő egy-egy vegyületet elkülöníteni az agyból, hanem sok ezer más vegyülettel összefüggésben kell vizsgálni, szerepüket és jelentőségüket — nemcsak az agy, hanem az egész szervezet szempontjából is. E vegyületek egyike-másika ma még teljesen ismeretlen. Kutatásuk tehát körülbelül olyan feladat elé állítja a tudósokat, mint egy roppant bonyolult gép munkájának megismerése, amelynek műszaki rajzai elveszték.

Az örmény biokémiai intézet kutatóinak sikerült olyan anyagokat elkülöníteniük az emberi agyból, amelyeknek létezését eddig senki sem sejtette. Ezek az anyagok polipeptidiek, s aminosavak maradványaiból jönnek létre. Rendkívül aktív és különös természetű anyagok; a véráramba bevezetve tartósan és jelentős mértékben kitágítják a szív véredényeit. Ezek szerint tehát az agy olyan „gyógyszereket” választ ki és juttat a véráramba, amelyek nagyon aktív módon gondoskodnak a szív helyes működéséről.

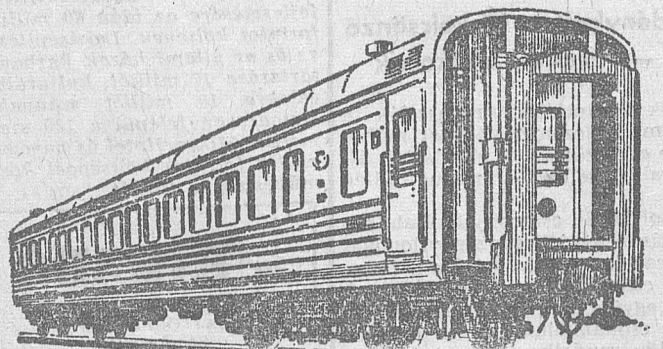
A „gyógyszer” kifejezés perze nem találó ezekre a vegyületekre, hiszen ezek megszókozt, normális szabályozó anyagok szervezetünkben. Összehasonlítva őket a már korábban is ismert, agyunkban termelődő polipeptidokkal, hatásuk lényegesen eltérő:

nem növelik a vérnyomást, és nem ideznek elő nem kívánatos mellékhatásokat. Az intézet kutatói most olyan eljárás kifejlesztésén fáradoznak, amellyel a polipeptidok mesterségesen is előállíthatók — így olyan nagyhatású gyógyszert lehetne juttatni az orvostudomány, amellyel a szív véredényeinek egyes megbetegedései eredményesen gyógyíthatók.

Az intézet kutatóinak egy másik csoportja a gamma-aminovajsavaknak az agyban termelődő vegyületeit vizsgálja. Ezek a vegyületek elsősorban a szénhidrátok átalakulását serkentik, vagyis roppant fontos szerepük van az agy energiaellátásában. Elősegítik a fontos aminosavak feldusulását az idegsejtekben, s hozzájárulnak azoknak az ammóniák-vegyületeknek a közbősítéséhez, amelyeknek hatása káros az agytevékenységre. Az örmény kutatók kimutatták, hogy a gamma-aminovajsavak kis mennyiségben gyorsítják a tápanyagok szállítását az idegsejtekbe, nagyobb dózisban azonban kifejezetten gátolják ezt a folyamatot. Vagyis ezek a vegyületek fájlagos úton szabályozzák azoknak az anyagoknak a mozgását, amelyeknek nagy szerepük van az agy tevékenységében — ez roppant fontos tudományos megállapítás. Ugyancsak fontos felismerésre jutottak az örmény tudósok az agyban kiválasztódó acetyl-aszparaginsavak szerepével kapcsolatban is — ezek hatását korábban egyáltalán nem ismerték. Most sikerült kimutatni, hogy ezek a vegyületek az agytevékenység egyfajta energiaszállítói.

Gondolhatnánk ezek a kutatási eredmények egyelőre pusztán tudományos jelentőségűek, s a gyógyítás munkáját még nem segítik. A szervezet és az agytevékenység biokémiai természetének mélyreható felderítése azonban gyakorlati szempontból is felmeríthetetlen jelentőségű. Elég, ha csak arra gondolunk, hogy olykor a különben egészséges szervezet is furcsa panaszokkal küzd: munkaképessége csökken, fáradékony lesz. Aligha kétséges, hogy e betegségek semmiképpen sem számító panaszok mögött az egész szervezet vagy az agy tevékenységében lejátszódó biokémiai folyamatok esetleg csak ideiglenes változásai húzódnak meg. Ha sikerül majd e változások természetét felkutatni, okait feltárni, megtalálhatjuk majd az eltolódások elleni védekezés módját is — megnövelhetjük munkaképességünket, alkotóképességünket.

VASÚTI SZEMÉLYKOCSIK — ALUMÍNIUMBÓL

A Szovjetunió kalinyingráli vasongyárában gyártott személykocsikat gyártanak alumíniumból. Az újfajta személykocsik súlya 12 tonna, a hagyományos gyorsvonati személykocsik 56 tonnás önsúlyával szemben. A 26 méter hosszú kocsikból összeállított szerelvények maximálisan 160 km/órás sebességet érhetnek el.

A barlangrajzoktól az ABC-ig

Mindennapi életünk leg-
uségesebb társa az írás. Az
események, a gondolatok
megörökítése, az ismeretek
gyarapítása, a távol élő bará-
tokkal való levelezés mind,
mind elképzelhetetlen nélkü-
le.

Hosszú időnek kellett el-
telnie addig, amíg az ember
megtalálta a módját annak,
hogy gondolatait, érzéseit,
megfigyeléseit néhány toll-
vonással papírra vesse.

Harmánc-negyven ezer év-
vel ezelőtt jelentek meg az
ősember barlangainak falain
az első „írások” füljegyzé-
sek. Ezek az életével kap-
csolatos eseményeket igye-
keztek megörökíteni. Képzeli-
jük el egyik őstünket, amint
vadászatról hazatérve, fog
egy eles követet, s a barlang
falára rajzolva próbálja el-
mondani csodálatos kaland-
jait.

A szavak elreptültek, de a
képek megmaradtak. Ezek a
kezdeteleges rajzok lettek az
emberiség „ősi képes króni-
kái”. Belőlük csak következ-
tethetünk elődeink életére.

Sok-sok ezer évvel megjele-
nésük után találta meg az
ember az élőbeszéd, illetve
gondolat teljes megörökíté-
sének módját. Rájött arra,
hogyha beszédét szavakra
bontja, s ezeket a szavakat
egy-egy képpel jelöli, akkor
bármikor újra felidézheti
őket.

Ezzel a felismeréssel kiala-
kította az első igazi írásfor-
mát, a képirást. Olvassuk el
az egyik indiai vadászka-
land leírását, amelyet Lake
Superior mellett találtak.

Öt hosszú kenu, benne
ötvenegy emberrel, ezek a
tavon átkelő indiánok. Az
állat hátán a főnök ül. A
vadászat három napig tar-
tott (három nap képe a jobb
oldalon). A portya jól sike-
rült (galamb). Senki sem se-
besült meg (kigyó az élet
képe). A különös állat (ta-
lán párdúc) valószínűleg a
főnök neve.

Az indiánok leveleiket,
feljegyzéseiket leggyakrab-

ban jumarfakéregre írták,
olykor sziklába vészték.

A laza törzsi közösségek-
ben még könnyen érthető
volt az írásnak ez a formá-
ja. Csak kevés, s főleg min-
denki által ismert jeleket
tartalmazott. A világbirodal-
mak kialakulása, az emberi
közösségekben végbement
változások, a tudományok
fejlődése mind több, s már
mindenki által ismert jel
bevezetését tette szükségessé.

Az egyiptomi írástudónak
már több ezer jelet (hierog-
lifát) kellett ismernie. Bi-
zony nem volt könnyű egy-
egy hieroglifa lerajzolása, de
a megfejtése sem. A biro-
dalom pusztulása után a pa-
pirusztekercsek, a kőtáblák,
az obeliszkek némán őrizték
a beléjük zárt titkokat. Az
utókor nem tudott velük mit
kezdeni.

Részlet I. Thutmusz győzelmi sté-
lájából.

1799-ben Napoleon katonái
ásás közben Rosetti egyip-
tomi város határában talál-
tak egy kétnyelvű egyiptomi,
illetve görög felirattal
ellátott emléktáblát. A tudó-
sok nagyon megörültek en-
nek a leletnek. A kétnyelvű
szöveg egybevetése után ki-
derült, hogy örömeik korai
volt. Ez a késő egyiptomi
írás már nem kimondott
kénírás, s így a két szöveg
szó szerinti összehasonlítása
nem oldotta meg a hierogli-
fák rejtélyét.

A francia Champollionnak
1822-ben sikerült a Phile-
szigetén talált, szintén kétnyel-
vű felirattal ellátott obe-
lisztk és a rosetti kő segítsé-
gével végre tizenegy jelet
megfejtenie.

A tudósok munkáját az ne-
hezítette, hogy a késő egyip-
tomi írásban a neveket be-

tűkkel (semitaktól átvett mó-
don), a szavakat a hagyomá-
nyos módon képekkel, sok-
szor ugyanazt a kifejezést
betűvel is, meg képekkel is
jelölték egyszerre.

Egyes népek a bonyolult
képek rajzolása helyett új
szójelölési módot alakítottak
ki. Ilyen a hagyományokat
megörző írásforma, például
a kínai írás. A kínaiak által
használt jelek egyszerűbbek
az egyiptomi hieroglifáknál,
de sokkal bonyolultabbak a
mi ábécénkénél. Egy kínai
gyerek körülbelül öt év alatt
ismeri meg azt az 1500—1600
jelet, melynek segítségével
úgy-ahogy olvasni tud.

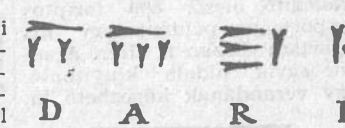
A semiták hangot jelölő
írásával körülbelül egy idő-
ben alakult ki a babilonok
jellegzetes szótagot jelölő ék-
írása is. Ezt az írásmódot
később a perzsák egyszerű-
sítették. A szótagjelzésről
áttértek a hangjelölésre.

Kis agyagtáblácskákba vés-
ték jeleiket az ékszerűen ki-
hegyezett pálcikával. Majd
az agyraglapokat, úgy mint
ma a cserépedényeket, ki-
égették.

A „cserépkönyvek” rejté-
lyének megfejtése Grotefend
német régésznek legalább
olyan nagy munkájába ke-
rült, mint Champollionnak a
hieroglifák szóra bírása.

Még kétnyelvű felirat sem
áll rendelkezésére. A per-
za királyi szobrok tanulmá-
nyozása közben észrevette,
hogy bizonyos szavak a szob-
rokon többször előfordulnak.
Feltételezte, hogy az ismét-
lődő szövegrészek előtt a
királyok nevei állnak. Sorra
vette az ismert királyok ne-
veit.

Az egyiptomi írás egysze-
rűsítése más népeknél egés-
zen új módon ment végbe.
Egyiptomtól keletre élt egy
pásztorpöc, a semiták. Rá-
jöttek arra, hogy ha a be-
szédet nem csak szavakra

Ezzel már hét betűt megis-
mert. Ezeket más királyne-
vekbe behelyettesítette, s
így megtalálta a rejtély
nyitját.

A semiták, illetve a perzsa
írás kialakulása után igen
gyorsan elterjedt a hangot
jelölő írásmód. Azoknál a
népeknél, melyek agyag-, kő-
illetve fatáblákra írtak, az
ékirás honosult meg.

Ott, ahol már ismerték és
használták, inkább a semi-
ták módszert követték. A
föníciaiak ennek a módszer-
nek a segítségével alakítot-
ták ki azt a 64 jelet, amely
később a görög írás alapja
lett. A görögök a föniciai

hanem kisebb ré-
szekre is, és ezeket a kisebb
részeket jelölők képekkel, ak-
kor lényegesen kevesebb jel
használata szükséges. Ezek a
kisebb részek nem voltak
mások, mint a hangok, a mi
ábécénk hieroglifákkal jelölt
hiányos ősei. Hiányosok vol-
tak azért, mert csak a más-
nyelvek jeleket jelölték. Őriási
jelentőségük abban rejlett,
hogy az eddig több ezer
írásjel helyett most már né-
hány tucat is elég volt.

A semiták hangot jelölő
írásával körülbelül egy idő-
ben alakult ki a babilonok
jellegzetes szótagot jelölő ék-
írása is. Ezt az írásmódot
később a perzsák egyszerű-
sítették. A szótagjelzésről
áttértek a hangjelölésre.

Kis agyagtáblácskákba vés-
ték jeleiket az ékszerűen ki-
hegyezett pálcikával. Majd
az agyraglapokat, úgy mint
ma a cserépedényeket, ki-
égették.

A „cserépkönyvek” rejté-
lyének megfejtése Grotefend
német régésznek legalább
olyan nagy munkájába ke-
rült, mint Champollionnak a
hieroglifák szóra bírása.

Még kétnyelvű felirat sem
áll rendelkezésére. A per-
za királyi szobrok tanulmá-
nyozása közben észrevette,
hogy bizonyos szavak a szob-
rokon többször előfordulnak.
Feltételezte, hogy az ismét-
lődő szövegrészek előtt a
királyok nevei állnak. Sorra
vette az ismert királyok ne-
veit.

A Tudomány Műhelytitkaiból

Agyvizsgálat — hangszórával

A New York-i Columbia
Egyetem orvoskutatói új mód-
szerrel kísérleteznek az ún.
Parkinson-kór műtéti gyógyí-
tására. (A Parkinson-kór a
thalamusz egyes sejtjeinek
kóros működésére vezethető
vissza, fő tünete a fej és a
végtagok állandó remegése,
továbbá más idegrendszeri
rendellenességeik.) A kutatók
voltaképpen arra kerestek új
módszert, hogyan különböz-
tethetnék meg a thalamusz
kóros működésű sejtjeit az
egészségesektől. A néhány be-
teget sejt műtéti kiirtásával
megszüntethetők lennének a
betegség tünetei. A kísérletek
szerint a beteg sejtek kimu-
tatására kitűnően felhasznál-
ható a sejtek által gerjesztett
villamos jelek felerősítése és
hangszórába való vezetése. A
behatárolás során a sebész
parányi elektróddal megéri a
thalamusz sejtjeit. Az
elektrodát hangszórával kötik
össze. Megfelelő gyakorlattal
a hírek szerint jól felismerhe-
tő a kóros működésű sejt ál-
tal gerjesztett hang, s ennek
alapján a sebész pontosan
meghatározhatja a műtéti te-
rületet. További érdekes fel-
fedés: a párizsi egyetem ku-
tatói azt is kimutatták, hogy
a thalamusz egyes sejtsoc-
portjai villamos kisüléseinek

frekvenciája egyenesen ará-
nyos a Parkinson-kórban
szenvedő beteg vektorgjai re-
megésének frekvenciájával.
Egy kanadai kutatócsoport
eddig 25 beteget operált meg
az új módszerrel való sejtbe-
hatórással, s az esetek többsé-
gében sikerült megszüntetnie
vagy csökkentenie a betegség
tüneteit.

Az atomkorszak küszöbén

Huszonöt évvel az urán-
atom meghasadásának felfe-
dezése, és huszonkét évvel az
első ellenőrzött nukleáris
láncreakció végrehajtása
után a világ az atomkor kü-
szöbére lépett — állapította
meg nemrégiben Glen T. Sea-
borg, az amerikai atomerő bi-
zottság elnöke a genfi atomerő-
értekezlet eredményeiről
adott nyilatkozatában. Soká-
sodnak a jelei — mondotta a
neves fizikus —, hogy a ma-
ghasadással termelt energia
lassan versenytársává válik a
hagyományos tüzelőanyagok-
kal fejlesztett villamosener-
giának. Az indiai Bombay
mellett épülő Tarapur erőmű
például olcsóbban termel
majd energiát, mint a hagyomá-
nyos széntüzelésű erőmű-
vek, s körülbelül ugyanolyan
áron, mint a legkorszerűbb
olajfűtésű erőművek. Seaborg
szerint a nukleáris reaktorok

fejlődésében három szakasz
különbözteshető meg. A je-
lenlegi első szakaszban befel-
jeseződik a különböző reaktor-
típusok technológiai és gazda-
ságossági tökéletesítése. A
második szakasz az átalakító
reaktorok korszaka lesz, ezek
a berendezések hasadóanyag-
gá alakítják majd át a nem
hasadó, természetes uránt. A
harmadik szakaszban a „te-
nyésztő” reaktoroké lesz a
főszerep, ezek a reaktorok
több hasadóanyagot termel-
nek majd, mint amennyit fo-
gyasztanak. A világ nukleáris
kapacitása az 1955-ös öt me-
gawattól napjainkig ötezer
megawattot ért. 1970-re eléri
majd az 25 ezer, újabb tíz év
múlva pedig a 150 ezer me-
gawattot.

Sugárzás ellen védő algák

Kanadai tudósok olyan
anyagot vontak ki tengeri al-
gákból, amely a vizsgálatok
szerint ellensúlyozza a rádió-
aktív stroncium 90 egészséget
károsító (egyebek között
csonttrákt okozó) hatását. A
tengeri algák kivonatát a su-
gárzó stronciumot tartalmazó
élelmiszerekkel együtt kell a
szervezetbe juttatni, s ebben
az esetben — a vizsgálatok
eredményei szerint — a szer-
vezet nem éri károsodás.

Hőtároló tapéta

Angol kutatók újfajta hőtá-
roló tapéta kifejlesztésével kí-
sérleteznek. A különleges ta-
péta felvonná magába a feles-
leges hőt, ha a központi fűtési-
sű lakásokban a hőmérséklet
21 C fok fölé emelkedik, s le-
adná a tárolt meleget, ha a
hőmérséklet 21 C fok alá csök-
ken.

A Szovjetunió legnagyobb ércelőkészítője

Az ukrainai Krivoj Rog
közeliében, Ingulecban meg-
kezdtek a Szovjetunió legna-
gyobb ércelőkészítőjének építé-
sét. A hatalmas kombinát
tervezett évi kapacitása 30
millió tonna nyersérc feldol-
gozása lesz. Az első üzem-
részek még ebben az évben
megkezdik a termelést, a gépi
berendezések egy részét a
Csehszlovák Szocialista Köz-
társaság szállítja. Az 1965-
ös népgazdasági terv egyéb-
ként az ukrán ércbányászat
nagyarányú fejlesztését írja
elő.

Porszűrő vízfűgőny

A Szovjetunió dnyeczi szén-
bányájában érdekes új mód-
szert kísérleteznek a bányák
levegőjének tisztítására. A
robbanótöltetek felrobbantása
e t em másodikpercel egy
vízrel töltött polietilénzacskót
robbantnak fel a szőnyalon.
A mérések szerint az így lét-
rejejt vízfűgőny elnyeli a
robbanóanyag égésgázait és a
robbanás során létrejött por.

